

Vzdělávací programy mateřské školy státní vs. mateřské školy soukromé

Jana Rolková

Bakalářská práce
2014

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

INSTITUT
MEZIOBOROVÝCH STUDIÍ

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Jana ROLKOVÁ**
Osobní číslo: **H118261**
Studijní program: **B7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obor: **Sociální pedagogika**

Téma práce: **Vzdělávací programy MŠ státní vs. MŠ soukromé**

Zásady pro vypracování:

Zadané a zvolené téma bude zpracováno podle pokynů obsažených v materiálu IMS "Metodika psaní odborného textu a výzkum v sociálních vědách" (IMS 2009). Případně podle dalších materiálů, z nichž některé jsou obsaženy v literatuře připojené k tomuto studijnímu textu. Zejména bude dbáno na dodržování zásad publikační etiky a pravidel společenskovedního výzkumu. Průběžné výsledky práce budou pravidelně konzultovány s vedoucím diplomové práce. S vědomím těchto zásad a pravidel a po konzultaci s vedoucím bude práce zaměřena:

- na porovnání, výchovných a vzdělávacích programů MŠ před r. 1989 a dnes,
- na rozdíly v denních vzdělávacích programech v MŠ státních a MŠ soukromých,

- na výhody a nevýhody státních a soukromých institucí.

Součástí práce bude kvantitativní výzkum (dotazníkové šetření), jehož cílem bude zjištění a porovnání vzdělávacích programů v rámci tělesného pohybu dětí, stravování, denní náplně dne a tvořivosti dětí ve školách státních a soukromých a to vše s ohledem na jejich věk, motorické dovednosti a schopnosti.

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

Kolláriková, Z. Předškolní a primární pedagogika, Portál r. vydání 2001.

Kořátková, S. Dítě a mateřská škola. Praha: Granada, 2008.

Matějček, Z. Rodiče a děti, Nakladatelé KTN 2011.

Matějček, Z. Co děti nejvíce potřebují, Portál 2008.

Svobodová, E. Vzdělávání v mateřské škole: školní a třídní vzdělávací program. Praha: Portál 2010.

Další literatura bude obsažena v Projektu bakalářské práce a průběžně doplňována během práce na tomto textu.

Vedoucí bakalářské práce:

doc. Ing. Antonín Řehoř, CSc.

Institut mezioborových studií

Datum zadání bakalářské práce:

11. listopadu 2013

Termín odevzdání bakalářské práce:

30. dubna 2014

V Brně dne 11. listopadu 2013

doc. PhDr. Miloslav Jůzl, Ph.D.
vedoucí ústavu

doc. PaedDr. Slavomír Laca, Ph.D.
vedoucí katedry

Prohlašuji, že

- beru na vědomí, že odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k prezenčnímu nahlédnutí, že jeden výtisk bakalářské práce bude uložen v příruční knihovně Fakulty humanitních studií Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně a jeden výtisk bude uložen u vedoucího práce;
- byl/a jsem seznámen/a s tím, že na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užít své dílo – bakalářskou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen připouští-li tak licenční smlouva uzavřená mezi mnou a Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně s tím, že vyrovnání případného přiměřeného příspěvku na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše) bude rovněž předmětem této licenční smlouvy;
- beru na vědomí, že pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tedy pouze k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům;
- beru na vědomí, že pokud je výstupem bakalářské práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji,

- že jsem na bakalářské práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.
- že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

V Brně dne 14. 11. 2014

.....
podpis diplomanta

ABSTRAKT

Tato bakalářská práce se zabývá problematikou vzdělávání dětí předškolního věku a nabídkou různých typů vzdělávacích programů na území ČR. V teoretické části jsou popsány nejpodstatnější oblasti související s předškolním vzděláváním např. principy fungování mateřských škol před rokem 1989 a dnes, vzdělávací programy běžného typu a alternativní vzdělávací programy, podstata edukativně stimulačních skupin, vzájemná vazba mateřské školy s rodinou dítěte. Praktická část podává obraz výzkumného šetření v podobě tří druhů dotazníků, směřovaných na respondenty – děti, učitele, rodiče. Cílem dotazníkového šetření u rodičů a učitelů, bylo zjistit jejich názory a zkušenosti s určitou mateřskou školou a porovnat je v rovině soukromých a státních mateřských škol. Cílem dotazníkového šetření u dětí předškolního věku v soukromých a státních školách bylo porovnat jejich schopnosti na základě testu školní připravenosti.

Klíčová slova: předškolní vzdělávání, tělesné a duševní zdraví dítěte, dítě, učitelka, rodiče, hra, školní vzdělávací program, běžné a alternativní vzdělávání.

ABSTRACT

The bachelor theses is concerned with the issue of preschool age children's education offer of various kinds of educational systems in the Czech republic. In the theoretical part of the theses are described most important parts related to preschool education, for example forms of kindergarten functioning before 1989 and nowadays, prevalent kinds of educational systems and alternative educational systems, educative stimulation units base, reciprocal relationship between kindergarten and family.

The practical part gives picture of empiric research thorough the method of free questionnaires concentrated on the respondents – children, teachers and parents. Goal of empiric research in the level of parents and teachers was ascertain their opinions and experiences with concrete kindergarten and to compare private and public kindergartens. Goal of empiric research in the level of preschool age children in the private and public kindergartens was compare their abilities on the ground of school readiness test.

Keywords: Preschool education, physical and mental health of child, child, teacher, parents, game, preschool educational system, common and alternative education.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma " Vzdělávací programy mateřské školy státní vs. mateřské školy soukromé " vypracovala samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

V Brně dne 14. 11. 2014

.....

Jana Rolková

Poděkování

Děkuji panu doc. Ing. Antonínu Řehořovi, CSc., za odborné vedení, věcné připomínky, rady a metodologickou pomoc, kterou mi poskytl při zpracování bakalářské práce.

Také touto cestou děkuji své rodině za morální podporu a pomoc, kterou mi poskytovala po celou dobu studia a především při zpracování této bakalářské práce.

Jana Rolková

OBSAH

ÚVOD	9
I TEORETICKÁ ČÁST	10
1 SYSTEMATIKA A FUNGOVÁNÍ MŠ DNES A PŘED ROKEM 1989	11
1.1 PRINCIPY FUNGOVÁNÍ MŠ PŘED ROKEM 1989.....	11
1.2 ZMĚNY PROVEDENÉ V ŘÍZENÍ PŘEDŠKOLNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ PO ROCE 1989.....	12
1.3 SOUČASNÉ MŠ, JEJICH POZITIVA A NEGATIVA.....	12
2 KURIKULÁRNÍ DOKUMENTY	14
2.1 RÁMCOVÝ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM PRO PŘEDŠKOLNÍ VÝCHOVU A JEHO OBSAH.....	14
2.2 ŠKOLNÍ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM A JEHO SOUVISLOSTI S RVP PV.....	16
2.3 TŘÍDNÍ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM.....	17
3 ALTERNATIVNÍ VZDĚLÁVACÍ PROGRAMY	19
3.1 MATEŘSKÁ ŠKOLA MARIE MONTESSORI.....	19
3.2 POJEM „ZDRAVÁ ŠKOLA“.....	21
3.3 PROGRAM „ZAČÍT SPOLU“.....	22
3.4 OSTATNÍ VZDĚLÁVACÍ PROGRAMY V ČR.....	24
4 EDUKATIVNĚ STIMULAČNÍ SKUPINY	25
4.1 CÍLE ESS.....	25
4.2 DÍLČÍ VZDĚLÁVACÍ OBLASTI ESS.....	26
4.3 REALIZACE ESS.....	28
5 VZTAH MATEŘSKÉ ŠKOLY A RODINY	29
5.1 VÝZNAM MATEŘSKÉ ŠKOLY.....	29
5.2 RODIČE A MATEŘSKÁ ŠKOLA.....	29
5.3 AUTOEVALUACE MATEŘSKÉ ŠKOLY.....	30
II PRAKTICKÁ ČÁST	31
6 VÝZKUM	32
6.1 VÝZKUM, CÍLE VÝZKUMU A FORMULACE HYPOTÉZ.....	32
6.2 VÝZKUMNÉ METODY.....	32
6.3 CHARAKTERISTIKA VÝZKUMNÉHO VZORKU.....	33
6.4 PREZENTACE VÝSLEDKŮ.....	39
6.5 ZÁVĚRY VÝZKUMU.....	55
ZÁVĚR	61
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	63
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	65
SEZNAM TABULEK	66
SEZNAM GRAFŮ	67
SEZNAM PŘÍLOH	69

ÚVOD

Vzdělání a přístup k němu by měl být poskytnut každému jedinci, ale bohužel se tomu tak v mnoha koutech naší planety neděje, ať už z kulturních, politických nebo ideologických důvodů. Je všeobecně známo, že kinematografie má své věrné fanoušky širokého věkového rozpětí i z dob černobílého filmu 30. let min. stol. K velmi známým a oblíbeným patří například filmy *Škola základ života* nebo *Cesta do hlubin studákovy duše* (M. Frič., 1938, 1939, podle předlohy Jaroslava Žáka), které pojímají vzdělávání jako jednu ze základních složek každodenního života člověka. Vzdělávat by se měl člověk po celý jeho život.

Jako malá batolata učí děti jejich maminky tak notoricky známou říkanku *Paci, paci pacičky* nebo *Jak se máš, tak, tak všelijak*, kde už se každý z nás začal seznamovat s praktikami hrubé motoriky. Do tří let věku naučí rodiče své děti chodit, mluvit, hygienickým a základním společenským návykům, ale kolem třetího roku dítěte je čas, aby si každé dítě začalo osvojovat i sociální schopnosti a nevnímalo jen samo sebe, ale i okolní svět se všemi vjemy, co do něj patří.

Nejvhodnějším místem, kde se děti mohou postupně začleňovat do společnosti, jsou státní či nestátní instituce předškolního vzdělávání, čily mateřské školy. Nástup dítěte do mateřské školy je vždy nejen pro dítě, ale i pro rodiče velkou změnou a dalším podstatným krokem v jejich životě. Výběru mateřské školy by proto měli rodiče věnovat dostatek času a důkladně zvážit, do kterého vzdělávacího programu své dítě zapojí před tím, než nastoupí do povinné školní docházky na některé ze základních škol v ČR.

Téma Vzdělávacích programů mateřských škol státních a soukromých si autorka zvolila především proto, že sama má dvě děti, touto otázkou se již musela zabývat a ví, že to není snadné rozhodování. Bakalářskou prací má autorka možnost upozornit na různé alternativy řešení této problematiky.

Cílem této bakalářské práce je, na základě prostudované odborné literatury a provedeného výzkumu, zjištění úrovně kvality vzdělávání dětí předškolního věku v mateřských školách běžného typu s mateřskými školami alternativního nebo jiného předškolního vzdělávání. Jako dílčí cíl bakalářské práce je popsání obecných charakteristik a témat z oblasti mateřských škol (především jejich historie, vzdělávacích programů, edukativně stimulačních skupin a vztahů mezi školou a rodinou) a získání představ o fungování jednotlivých typů mateřských škol, názorech a vztazích mezi učiteli a rodiči.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 SYSTEMATIKA A FUNGOVÁNÍ MŠ DNES A PŘED ROKEM 1989

Z historie institucí pečující o děti byly mezi prvními sirotčince a nalezince, které vznikaly v průběhu 18. století. Až konec 19. stol. se nese v duchu dnes tak propagovaného alternativního školství. Avšak idylická cesta výchovy dítěte pod taktovkou individualismu končí rokem 1948, kdy se předškolní vzdělávání začalo řídit podle vzniklého „Programu pro mateřské školy“

System řízení mateřských škol v období roku 1948 – 1989 je zaměřen na předškolní výchovu kolektivního charakteru. Individuální přístup k dětem není preferován. Dítě má být formováno a vychováno v uvědomělého občana, který miluje svou vlast a je plně oddán svému socialistickému státu.

Po roce 1989, kdy proběhl převrat režimu z totalitního na demokratický, se trend výchovy dětí soustřeďuje na rozvoj individuality dle osvědčeného vzoru zemí západní Evropy tedy k respektování přirozených potřeb dítěte a jeho denního biorytmu.

1.1 Principy fungování MŠ před rokem 1989

Principy předškolní výchovy před rokem 1989 byly zakotveny v „Programu výchovné práce pro jesle a mateřské školy“. Cílem této předškolní výchovy byl všestranný rozvoj dětí v oblasti zdraví, práce a učení. Pod vlivem řízení socialistického státu jsou dále podstatnými prvky ve výchově dítěte osvojení si správného společenského chování, samostatnost, kázeň a kolektivní soužití. Denní činnosti v mateřských školách jsou podřízeny přesným časovým intervalům. V podstatě se konkrétní činnost musela uskutečnit v přesném časovém intervalu. Z toho vyplývá, že individuální potřeby dítěte nebyly dostatečně respektovány.

V daném přístupu byl kladen důraz především na rozumovou výchovu.

1.2 Změny provedené v řízení předškolního vzdělávání po roce 1989

K novým systémům ve vzdělávací politice dochází po změně politického režimu v roce 1989. V tomto období až do roku 2001 nebyly vydávány žádné kurikulární dokumenty pro mateřské školy (dále jen „MŠ“). Touto mezerou v zákoně byl dán prostor pedagogickým pracovníkům i dětem k tvořivosti a hledání nových metod při vzdělávání.

Tato situace se změnila v roce 2001, kdy byl vydán dokument „Bílá kniha“. Jedná se o první verzi „Rámcově vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání“ (dále jen „RVP PV“). Protože některé části RVP PV nebyly slučitelné s praxí, musel být tento dokument v roce 2004 aktualizován, aby se vzniklým problémům zabránilo. RVP PV se stává platným pro všechna předškolní zařízení a její zřizovatele. V tomto programu jsou stanoveny veškeré podmínky pro institucionální vzdělávání dětí předškolního věku. Podle RVP PV se vytváří „Školní vzdělávací programy“ ve všech mateřských školách.

1.3 Současné MŠ, jejich pozitiva a negativa

Po roce 1990 se začalo přistupovat k dětem jako k osobnostem, které mají své vlastní potřeby a požadavky různého charakteru. Byl dán prostor alternativním vzdělávacím programům. Odborného vzdělávání všech pedagogických pracovníků probíhá formou kurzů, seminářů a v neposlední řadě i vysokoškolskému vzdělání. Většina pedagogických fakult nabízí obor „Učitelství pro mateřské školy“.

Pozitiva současných mateřských škol

Hlavní předností pravidelné docházky do MŠ je proces začleňování se do společnosti s charakteristickými rysy.

Dítěti, které se na čas ocitá v rodině s výskytem některého z kritických faktorů, jako je třeba rozvod či smrt, poskytuje mateřská škola denní několikahodinový vstřícný a chápající přístup s pocitem bezpečí a klidu. Dále do mateřské školy přichází i děti z různého kulturního prostředí a jiných tradičních hodnot a úkolem MŠ je představit a ukázat tak dítěti nové, odlišné kulturní zvyklosti. Mateřská škola může sehrát i tzv. nápravní rodinnou výchovu a to v případě, zda do MŠ dochází dítě ze sociálně slabší rodiny.

Neopomenutelnou předností pravidelné docházky do MŠ jsou každodenní rituály hygienických návyků a celkové sebeobsluhy dítěte při oblékání, jídle i zacházení s hračkami. Nenahraditelnou součástí je také proces naslouchání a empatický přístup paní učitelky při rozhovoru s dítětem, které patří mezi nejdůležitější činnosti poskytnuté v prostředí MŠ.

Negativa současných mateřských škol

Významným negativem je vysoký počet dětí na jednotlivé třídy. Z tohoto důvodu pedagog jen obtížně zvládá poskytnout každému dítěti dostatek času na vyjádření jeho myšlenek a potřeb.

(Matějček, 2005, s. 141)

2 KURIKULÁRNÍ DOKUMENTY

V souladu se zákonem č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším a jiném vzdělávání (dále jen Školský zákon) vznikly školní a státní kurikulární dokumenty.

Dokument věnující se „Školní části“ je obsažen ve „Školním vzdělávacím programu“ a dokument části „Státní“ je představen v „Národním programu vzdělávání“ a v RVP PV v platnosti od roku 2004.

2.1 Rámcový vzdělávací program pro předškolní výchovu a jeho obsah

Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání tvoří 12 částí a je současně základním materiálem pro tvorbu „Školního vzdělávacího programu“ každé mateřské školy.

1. *Vymezení Rámcového vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání v systému kurikulárních dokumentů:* je zde popsán obsah, struktura, funkce a principy samotného jádra RVP PV.
2. *Předškolní vzdělávání v systému vzdělávání a jeho organizace:* jsou zde uvedeny odlišnosti předškolního vzdělávání od povinného a dále kladen důraz na předškolní vzdělávání v souladu s požadavky Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy České republiky.
3. *Pojetí a cíle předškolního vzdělávání:* zabývá se všeobecnými cíly vzdělávání, rámcovými cíly předškolního vzdělávání a to z hlediska z povinného i celoživotního vzdělávání. Rámcovými cíly se rozumí rozvíjení dítěte v oblasti učení, poznávání a osvojení si základních hodnot naší společnosti, dále schopnosti se projevit v situaci vzniklých komunikačních problémů. Významnou roli zde sehrává i řízené a spontánní učení a učení se formou hry, která má své nezastupitelné místo ve správném vývoji dítěte.
4. *Vzdělávací obsah:* patří sem *Dítě a jeho tělo*, *Dítě a jeho psychika*, *Dítě a ten druhý*, *Dítě a společnost* a *Dítě a svět*. První dva by měli obsáhnout oblast pohybovou, uvědomění si sama sebe v myšlení a vnímání vlastní osobnosti, zdokonalit paměť, učení, tvořivost a to vše i v hudební oblasti. V dalších třech oblastech se dítě rozvíjí, ve vztahu vlastního já s okolním světem.

5. *Vzdělávací oblasti v RVP PV*: mají sloužit k naplňování a dosahování všech vzdělávacích cílů
6. *Vzdělávací obsah ve školním vzdělávacím programu*: klade se důraz na propojenost všech vzdělávacích oblastí.
7. *Podmínky předškolního vzdělávání*: Požadavky, na které je kladem důraz při vzdělávání dětí: obsahuje zákony, předpisy, vyhlášky a materiály nezbytné pro dosažení cílů předškolního vzdělávání.
8. *Vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí mimořádně nadaných*: zabývá se podmínkami vzdělávání dětí se zdravotním znevýhodněním, sociálním znevýhodněním, zdravotním postižením a dětí mimořádně nadaných.
9. *Autoevaluace školy a hodnocení dětí*: kapitola představuje evaluační systém, jak školy, tak jednotlivých pedagogů, použité formy a metody při evaluačním řízení.
10. *Zásady pro zpracování školního vzdělávacího programu*: patří sem návod pro tvorbu školního vzdělávacího programu společně s identifikačními údaji školy, charakteristikou školního programu a evaluačního systému.
11. *Kritéria souladu rámcového a školního vzdělávacího programu*: aby byl každý školní vzdělávací program platný, musí odpovídat podmínkám stanoveným v RVP PV.
12. *Povinnosti předškolního pedagoga*: zaměřuje se na odpovědnou činnost pedagogů, jejich vztahu k rodičům a kvalit pedagogů jak by měl vézt vzdělávání.

(RVP PV, 2004)

RVP PV je velice obsáhlý a není zpracován tak, aby se podle něj přímo pracovalo, ale tvoří jeho základ, který směřuje ke vzdělávání dětí předškolního věku s jeho principy, které rozvíjí jejich schopnosti a dovednosti.

Principy RVP PV – hlavními principy vzdělávání práce s předškolními dětmi jsou:

- Akceptovat vývojová specifika dětí určitého věku a promítnout je do obsahu práce, metod a organizace.
- Zajistit všem dětem, které navštěvují mateřské školy různého typu, odpovídající účinek vzdělávací práce.

- Dát možnost všem dětem v mateřských školách, aby si zvolily samostatně formy a metody práce.
- Každému jedinci umožnit využít svých individuálních potřeb, které budou směřovat ke vzdělávání
- Míru vzdělávání formulovat tak, aby se děti postupně zdokonalovaly a prohlubovaly si tak již získané schopnosti a dovednosti a utvořily si tak kladný vztah k učení, řešení problémů, kvality mezilidských vztahů i seberealizace.

(RVP PV, 2004, s. 6)

2.2 Školní vzdělávací program a jeho souvislosti s RVP PV

Školní vzdělávací program je vlastní plán výchovné a vzdělávací práce a měl by popisovat několik oblastí pro jeho správnost v rámci obsahu podle RVP PV. Mezi něž patří:

- **Identifikační údaje školy**, adresa školy a její název, jméno ředitelky a tvůrců ŠVP, systém školy, rámcové a dílčí cíle.
- **Charakteristika umístění a představení MŠ**, např. organizace ve školních budovách.
- **Organizace vzdělávání**, typy činnosti, rámcový režim dne nebo výčet aktivit, které se budou konat během roku.
- **Filosofie školy**, základní principy práce (neformální kurikulum, mimoškolní činnosti), popis programu školy a pravidla Třídního vzdělávacího programu.
- **Formální kurikulum**, základní směr školy, jeho obsah a cíle.
- **Třídní kurikulum**, metody a formy práce a činností dětí.
- **Evaluace**, vnitřní evaluace, vlastní evaluace, evaluace projektu školy.
- Přílohy v ŠVP obsahují **Provozní řád, Školní řád, Třídní kurikulum a Evaluační zprávy**.

(Manuál ŠVP, Smolíková et al., 2005, s. 10-11)

Od 1. září 2007 musí každá mateřská škola vézt svůj vzdělávací program podle vytvořeného Školního vzdělávacího programu (dále jen „ŠVP“) odborně řečeno „Školní kurikulum“, který musí vycházet z RVP PV a splňovat tak podmínky pro jeho platnost.

Walterová (1994) definuje kurikulum v jeho úplné formě a připisuje mu tři podstatné aspekty s ohledem na mateřské školy:

- **Formální kurikulum**, patří sem způsob organizace školy, jeho cíle a obsah.
- **Neformální kurikulum**, obsahuje spolupráce s rodiči, mimoškolní činnosti – např. program pro adaptaci dětí před nástupem do MŠ a jiné aktivity celé školy.
- **Skryté kurikulum**, např. vzdělávání učitelů, personální klima školy, prostředí školy atd.

(Kotátková, 2008, s. 97)

RVP PV zasahuje do všech oblastí přípravy ŠVP. Týká se to tvorby samotného ŠVP i tvorby „Třídního vzdělávacího programu“ (dále jen „TVP“) a dále i jejich realizace a evaluace. Soulad RVP PV a ŠVP by měl spočívat v jeho znalosti u každého pedagoga. Ten by si měl být přesně vědom, co je z RVP PV pro činnost mateřské školy povinné. Obsah ŠVP, jeho cíle i evaluaci bychom měli chápat jako celek a podle toho s ním i pracovat.

2.3 Třídní vzdělávací program

Funkce učitele v mateřské školce je podporovat zdravý rozvoj dítěte a to po stránce rozumové, tělesné a citové a také vézt děti k osvojení si základních, společenských a hygienických návyků. Úspěšnost vzdělávání tkví v kvalitním a zřetelně formulovaném vzdělávacím programu. V tomto případě ŠVP, podle kterého se může učitel dobře orientovat a tak vykonávat správně svoji práci. Na vzniku ŠVP by se měl podílet kompletní pedagogický personál, avšak na tvorbě Třídního vzdělávacího programu se účastní pouze paní učitelky pracující v konkrétní třídě.

TVP je vypracován rámcově pro celý školní rok a detailně pro jednotlivé části roku. TVP představuje 4 části.

1. **Záměr**, kam směřuje činnost pedagogů.
2. **Stěžejní cíle** pro jednotlivé části roku.
3. **Obsah práce**, např. názvy hlavních témat.
4. **Metody**, které budou použity při práci s dětmi.

(Koťátková, 2008, s. 100)

Smysl TVP spočívá v jeho kreativitě. Jeho znění se nemusí doslovně dodržovat, ba naopak je možné do něj zasahovat z hlediska aktuálního dění ve světě, popřípadě přizpůsobit různým tradicím a svátkům, které mohou dítě obohacovat v jeho společenském chování. TVP informuje rodiče, co právě v mateřské škole děti s paní učitelkou dělají, na jaké téma se soustředí, nebo co právě vytvářejí, buď pro daný měsíc, týden či přímo denní plán. TVP by měl být dostupný všem rodičům a dát jim tak možnost s dětmi na dané téma dále hovořit i doma a prohlubovat si tak, již získané poznatky a schopnosti z mateřské školy.

Ve své knize Koťátková definuje cílové kategorie TVP.

Podstatnými cílovými kategoriemi v TVP jsou:

- **Cíle se zaměřením na rozvoj motoriky** (spadají sem kompletní pohybové a sportovní dovednosti)
- **Cíle zaměřené na rozvoj myšlení a řeči** (patří sem rozvoj slovní zásoby, gramatické správnosti ve vyjadřování a prevence poruch výslovnosti)
- **Cíle zaměřené na rozvoj osobnosti dítěte a jeho dovednosti pro soužití s druhými** (zaměřuje se na pozitivní spolupráci při vytváření vzájemných vztahů)
- **Cíle zaměřené na rozvoj tvořivosti, seberealizace a vrozených dispozic** (zabývá se výtvarnou, hudební, hudebně pohybovou a dramatickou složkou rozvoje dětí)
- **Cíle zaměřené na rozvoj celé škály dovedností**, které se dají využít v denním běžném životě.

(Koťátková, 2008, s. 101)

3 ALTERNATIVNÍ VZDĚLÁVACÍ PROGRAMY

Ve dvacátém století prochází školství celou řadou inovací, které se začaly promítat do tzv. alternativních škol, kde se hledaly a ověřovaly nové postupy moderních pedagogických teorií. Společným jmenovatelem těchto alternativních škol je důraz na žákovu i učitelovu svobodu, dále je kladen důraz na kreativitu, samostatnost a v neposlední řadě využívání nových netradičních metod vyučování. (Jůva, 1994, s. 56)

Alternativní školy podle J. Průchy (2004) dělíme na klasické (Montessori systém, Daltonský plán a Waldorfské školy) a tzv. soukromé mateřské školy (kde zřizovatelem je církevní, právnická či fyzická osoba) a v souladu se současnou dobou i na moderní alternativní školy (program Začít spolu, projekt Zdravá mateřská škola, Lesní kluby).

Odlišnost alternativního předškolního vzdělávání od tradičního vzdělávání v běžných mateřských školách může spočívat např. v jiných možnostech organizace výuky, kurikulárních programech, v hodnocení žáků, nebo vztazích mezi školou, rodiči a dětmi apod. (Průcha, 2012, s. 21)

Pro účely bakalářské práce a z důvodů usnadnění porovnání byly vybrány pouze 3 alternativní možnosti edukačních programů, které nejvýrazněji oslovují veřejnost.

3.1 Mateřská škola Marie Montessori

Casa di Bambini – Dům dětí byl založen italskou lékařkou, antropoložkou a pedagožkou Marií Montessori (1870-1952) v Římě v roce 1907. Celý život pracovala se zdravými, sociálně ohroženými i mentálně postiženými dětmi a snažila se jim pomoci rozvíjet se podle svých schopností a možností, pomocí různých vlastnoručně vytvořených pomůcek. Veškeré své poznatky čerpala z pozorování a experimentů podložených v oblasti *biologie, antropologie a experimentální psychologie*.

(Kořátková, 2008, s. 170)

Základní myšlenky: Montessori pedagogika vychází z vnitřních zdrojů dítěte. Učitel zde má úlohu pouze pozorovatele a v případě nouze i pomocníka, který uzpůsobí situaci tak, aby obsah práce mohlo dítě používat k dalšímu seberozvíjení, což vystihuje Montessori motto: „Pomoz mi, abych to dokázal“. Montessori pedagogika nebo její vzdělávací program se dále snaží o svobodu projevu každé dětské osobnosti, o svobodu volby, respektu k sobě samému i k ostatním, k prostředí a životu v něm.

Cílem programu je pomoci dítěti rozvíjet se v samostatnou a svobodnou osobnost. Respektovat jeho svobodnou volbu, iniciativu a vlastní tempo při jakékoliv činnosti. Vytvořit prostředí, ve kterém by se dítě mohlo dostatečně soustředit na různá cvičení a tvorbu ze své vlastní vůle.

Obsah práce je založen na mezinárodně vytvořených osnovách. Prostor, ve kterém se dítě pohybuje, je rozdělen do několika oblastí: „praktický život, sensorický materiál, matematika, jazyk, umění, práce venku“. Rozvoj dítěte spočívá v opakovaném učení v autodidaktickém materiálu různé obtížnosti se zaměřením na „velikost, tvar, povrch, barvu, chuť a zvuk a tyto okruhy umožňují celiství rozvoj dítěte“. Pomůcky jsou vyrobeny tak, aby vedly dítě k edukační, činnosti a jsou uspořádány od nejjednoduššího k nejobtížnějším. Děti se dále učí věcem z praktického života, které mají rozděleny do čtyř skupin: „osobní péče, péče o prostředí, rozvoj sociálních vztahů, pohyb a hra“. Součástí každodenních aktivit jsou i hudební a výtvarné pomůcky, které může dítě kdykoliv použít ke svému vyjádření. Práce venku je spojena s péčí o rostliny i zvířátka a celkové pozorování přírody kolem sebe.

(Kořátková, 2008, s. 172)

Mateřské školy, které by se chtěly připojit k „Programu Montessori“ by musely získat oprávnění od Společnosti Montessori o.s., dále by musely mít odborně vyškolené učitele v této pedagogice, připravené prostředí, speciální pomůcky a odpovídající program. V ČR je současně 15 mateřských škol s tímto programem. Na předškolní vzdělávání tohoto programu navazují M. Montessori základní školy.

3.2 Pojem „Zdravá škola“

Pojem „Zdravá mateřská škola“ vyjadřuje naplnění určitého cíle, který mu udává směr v podobě jak prožít život radostně a souladu se zdravím. V 80. letech 20. stol. vznikl projekt pro základní školy s cílem ovlivnit mladou generaci, aby měla pozitivní postoj ke zdravému životnímu stylu. Na tomto základě připravil Státní zdravotní ústav ČR projekt i pro mateřské školy, které mají tu možnost se od roku 1996 k tomuto modelu hlásit a na jeho podstatách si program „Zdravá MŠ“ sami navrhnout.

Základní myšlenky „Zdravé školy“

Člověk žije ve vzájemné interakci s přírodním prostředím. Zdraví je hodnota, která se nedá ničím nahradit, a proto si zdraví musíme každodenně chránit a vážit si ho. Zdraví každého člověka závisí na jeho životním stylu, jde o komplexní péči, jak tělesné stránky zdraví, tak i té duševní. Ovlivnit a podporovat jedince v péči o zdraví by se mělo začít už v předškolním věku, aby se zdravé návyky všeho druhu zafixovaly pevněji a trvaleji. Není důležitý jen zdravý životní styl, ale jde i o respektování specifických dětských potřeb a celkovou tělesnou i duševní pohodu.

Cíle tohoto programu: Dítěti zabezpečit tělesnou, duševní a společenskou pohodu po dobu, kterou stráví v mateřské škole. Předškolní výchovu dítěte vézt ke zdravému životnímu stylu, vhodným dovednostem a návykům.

Obsah práce „Zdravé školy“

Obsah práce je rozdělen do tří oblastí:

1. *Oblast pohody a zdraví* je zaměřen: na vytvoření podmínek pro pohodu, která úzce souvisí s pocitem zdraví dále k vytvoření spokojenosti všech zúčastněných osob ve školce, dále je důležitá péče o zdravou výživu a vytvoření podmínek a prostoru ke spontánní hře, zajistit dostatek pohybu, který patří ke zdravému životnímu stylu a vzbudit u dítěte pocit důvěry a empatie v komunikaci a spolupráci s celým personálem MŠ.

2. *Oblast výchovy ke zdravému životnímu stylu* se zaměřuje na téma, jako je *lidský organismus, mezilidské vztahy, psychiku a osobnost, vztahy ke světu, přírodě a společnosti* a to vše na úrovni chápání dítěte předškolního věku a druhým tématem z této oblasti je volba takové výchovy a učení dítěte, aby bylo pouze motivováno a směřováno k dané činnosti, ale mělo možnost při tom různě experimentovat a prožívat, jde o tzv. prožitkové učení.

3. *Oblast spolupráce s rodiči a dalšími odbornými partnery*. Patří sem „provázanost rodiny s mateřskou školou, hlubší poznání dítěte spočívá v dostatečné informovanosti od rodičů, kde se školka snaží u dítěte podporovat vše přínosné a naopak minimalizovat vše škodlivé“. Řízení mateřské školy podrobit všem zúčastněným. Učitelka sehrává v programu „Zdravá škola“ hlavní úlohu, protože děti denně sledují její chování a tak si vzorec jejího počínání osvojují a přivlastňují. Je tedy důležité, aby její návyky ke zdravému životnímu stylu byly dostatečně příkladné. Velmi důležitá je součinnost mateřské školy se školou základní, hlavní podstata tkví v tom, aby učitel základní školy nadále podporoval v dítěti sebedůvěru a tím pokračoval v započaté práci „Zdravé mateřské školy“.

(Havlínová et al., 1995, s. 18-21)

3.3 Program „Začít spolu“

V mezinárodním označení známá pod pojmem „*Step by step*“. Její základní myšlenky jsou však zakotveny v „*Programu Head Start*“ z USA a je kombinován s tradiční předškolní výchovou evropských zemí. Program „Začít spolu“ k nám proniká v období 90. let 20. stol.

Základní myšlenky programu „Začít spolu“

Program „Začít spolu“ je založen na teoriích J. Piageta, E. Eriksona a L. S. Vygotského. Jejich teorie je zaměřována na porozumění učivu dítěte s ohledem na jeho psychosociální vývoj. Tento program je otevřen změnám, které jsou předmětem jednání mezi americkými a evropskými pedagogy a odborníky na předškolní vzdělávání. Důležitým postojem programu „Začít spolu“ je vzbudit v dítěti touhu učit se bez nátlaku okolí a stresu. Individuální přístup ke každému je základní myšlenkou programu, protože umožní všem dětem pracovat svým vlastním tempem a vlastní volbou stylu učení, které mu nejvíce vyhovuje. Významným rysem programu je spoluúčast rodiny na denních školních

aktivitách, jelikož rodiče ovlivňují své děti nejvíce je tedy podstatné, aby byl i školní svět společnou součástí dětí i rodičů. Program „Začít spolu“ klade důraz na vývoj charakteristických rysů osobnosti a těmi jsou: *přijímat změny a aktivně se s nimi vyrovnávat, kriticky myslet a nést za své jednání odpovědnost, být tvůrčí, umět rozpoznávat problémy a řešit je. Mít zájem a odpovědnost vůči společenství ve třídě, v obci i zemi, ve které žijeme.* (Kořátková, 2008, s. 174)

Cílem programu je, aby dítě dosáhlo co nevyššího stupně samostatnosti, tvořivosti, rozvoje svých dovedností a to ve všech oblastech jak jazykových, literárních, hudebních, pohybových a v mnoha dalších. Individualita vzdělávání, respektování volby dítěte a účast rodičů na denních plánech třídního programu jsou prioritními znaky programu „Začít spolu“.

Obsah práce a jeho podstata spočívá v uspořádání prostoru pro dítě, a to jak uvnitř školy, tak venku, jde o tzv. centra aktivit, kde jsou umístěny vhodné pomůcky a materiály. Navržená centra aktivit ve třídě bývají: *domácnost, kostky, manipulační a stolní hry, ateliér, knihy a písmena, pokusy a objevy, písek a voda, dramatické hry a dílna.* Navržená centra pro venkovní prostředí jsou: *zahradničení, písek a voda, prolézačky a houpačky, pokusy a objevy.* Dítě si tak samo zvolí centrum, kde chce pracovat. Funkce učitele je zde spíše pozorovací, dítě je vedeno k činnosti nedirektivním způsobem. Obsah programu pomáhá dítěti blíže se seznámit a pochopit problematiku z logiky a matematiky (měření, počítání, třídění), fyzikálního světa (pokusy s pískem a vodou, měření, vážení atd.), vztah mezi mluveným a psaným slovem (vyprávění si pohádek, sluchová cvičení), řeší problematiku komunikace mezi dětmi, rozvíjení jejich jazyka a matematicko-logické představy. Děti mají dost času na zvolení si činnosti, kterou chtějí vykonávat ve svém vlastním stylu a tempu.

Vzdělávání učitelek tohoto typu alternativní školy v České republice zajišťuje nevládní nezisková organizace „Step by Step“ ČR o.s.. Návaznost MŠ „Začít spolu“ existuje i na školu základní a to stejného názvu a na základě stejných principů. První MŠ s tímto programem jsou v naší zemi akreditovány od roku 1994.

(Kořátková, 2008, s. 177)

3.4 Ostatní vzdělávací programy v ČR

Další možností alternativního vzdělávání je tzv. *Daltonský plán* (zavedený v roce 1920 v americkém městě Daltonu) založený Helenou Parkhurstovou (1897-1957). Hlavní princip této vzdělávací metody spočívá v seznamu úkolů zadaných na celý týden, dítě si volí kdykoliv libovolný úkol a až ho splní, zaznamená se na tabuli. V průběhu týdne by mělo splnit všechny úkoly. Samozřejmě je kladen důraz na svobodnou volbu a individualitu každého dítěte. (Bečvářová, 2003 s. 44)

Dále je to *Waldorfská mateřská škola*, kterou založil Rudolf Steiner (1861-1925). Filosofie vzdělávacího programu je založena na poznávání světa a učení člověka v něm. Dostatek vzdělání zabezpečí člověku svobodu, aby se mohl dále individuálně rozvíjet. Pro vyjádření svých myšlenek mohou využívat i pohybu celého těla např. když si vyprávějí nějaký příběh nebo pohádku, tak se dítě nemusí projevovat jen verbálně, ale i pohybem. Pocit sounáležitosti mezi dětmi, učiteli, všemi živými tvory na Zemi a vesmírem je samozřejmou součástí denního dění tohoto typu mateřských škol. (Šmahelová, 2008, s. 32)

Lesní kluby, proto, že nemají klasické zázemí jako je tomu u běžných či alternativních mateřských škol. Mohou je tvořit maringotky, sruby či jurty, kde se pouze odpočívá a vaří. Děti bývají celý den venku a to za každého počasí. V lesních klubech se nenajdou běžné hračky, se kterými si děti hrají doma. V „*Lesní školce*“ si děti hrají s přírodním materiálem, který si sami najdou nebo vyrobí. ŠVP tvoří hlavně pobyt venku, ale i klasické činnosti z běžných MŠ, jako je např. trénování jemné a hrubé motoriky, matematického vnímání a v nemalé míře i předčtenářské výchově. (Vošahlíková, 2010, s. 19)

4 EDUKATIVNĚ STIMULAČNÍ SKUPINY

Edukativně stimulační skupiny (dále jen „ESS“) mají za úkol motivovat dítě ke vzdělávání, radosti z nového poznávání a posunovat ho v jeho osobním rozvoji.

Tématický okruh ESS je pro praktickou část bakalářské práce velmi podstatný, proto jej autorka bakalářské práce zavedla do obsahu této práce, jako jednu z teoretických částí. Důraz je kladen na bližší seznámení se a pochopení podstaty tohoto termínu.

4.1 Cíle ESS

ESS se snaží formou hry rozvíjet schopnosti dítěte, které by mělo před nástupem do základní školy zvládat. Jde o základní přehled v počítání, čtení (znalost některých písmenek např. písmenka ze svého jména) a psaní (umět se sám podepsat). Podstata ESS spočívá ve spolupráci dítěte s paní učitelkou a alespoň jednoho z rodičů. ESS může rodičům a dítěti ukázat další cestu jak se zdokonalovat v jeho rozvoji a přípravě ke vstupu do základní školy.

Abychom mohli dítě dostatečně připravit na nejdůležitější činnosti, které bude vykonávat v základní škole je důležité je rozdělit do několika oblastí:

- 1. Grafomotorika (dělí se na jemnou a hrubou motoriku).*
- 2. Řeč, myšlení.*
- 3. Sluchové vnímání (sluchová diferenciacce, paměť, analýza, syntéza, vnímání a reprodukce rytmu a melodie řeči).*
- 4. Zrakové vnímání (zraková diferenciacce, analýza, syntéza, paměť).*
- 5. Prostorová orientace (pravolevá orientace, orientace v čase).*
- 6. Matematické představy.*

(Bednářová, Šmardová, 1999, s. 5)

Tyto oblasti je potřebné opakovat a setrvat v návaznosti a to od nejjednoduššího ke složitějším. Každé dítě obdrží ke zdokonalování se v těchto oblastech tzv. pracovní listy, které mu budou k dosažení daných cílů (čtení, psaní, počítání) napomáhat.

4.2 Dílčí vzdělávací oblasti ESS

Dílčí vzdělávací oblasti ESS už byly zmíněny v předchozí kapitole a nyní budou podrobněji rozepsány. Všechny oblasti ESS směřují k úspěšné přípravě dítěte na nástup do základní školy.

Grafomotorika, motorika ESS

Touto motorikou se rozumí veškeré pohybové schopnosti jedince. Dělí se na hrubou a jemnou. Hrubou motorikou se rozumí schopnosti využít koordinace celého lidského těla. V ESS se hrubé motorice příliš času nevěnuje, protože předpoklad, že děti jsou v pohybové oblasti dovedné a hbité je velmi vysoký. V případě, že některé dítě je méně obratné, jsou rodičům doporučeny různá cvičení ke zdokonalení hrubé motoriky. U jemné motoriky jde o jemnější ovládání pohybů rukou (např. vystřihnout obrázek) a zraku. Do jemné motoriky spadá i grafomotorika (držení psacího náčiní, postavení a uvolnění ruky při psaní a kreslení).

Trénování jemné motoriky může přispět i ke zjištění laterality tedy, jestli je dítě vyhraněné ke psaní pravou nebo levou rukou.

Řeč a myšlení ESS

Cviky, kterých se využívá v ESS pro rozvoj řeči a myšlení snižují ostych dítěte při komunikaci před větší skupinkou dětí a dále tak přispívá k lepšímu vývoji v oblast čtení a psaní. Vyprávěním různých příběhů a pohádek si dítě rozšiřuje a zdokonaluje slovní zásobu. Učí se používat řeč i k regulaci svého chování. Čím je verbální vyjadřování dokonalejší tím se posouvá i úroveň myšlení.

Sluchové vnímání ESS

S rozvojem řeči úzce souvisí i sluchové vnímání. Předčítání pohádek před spaním ve školce nebo doma se rozvíjí sluchové vnímání, které je důležité pro správný rozvoj čtení a psaní. Vnímání obsahu při čtení je pro dítě předškolního věku velmi obtížné a proto by se mělo tzv. poslechové cvičení denně trénovat. Zapojení analýzy a syntézy do programu ESS je velmi podstatný, protože učí dítě rozložit slova na slabiky a hlásky

a naopak zdokonaluje dítě v tom, aby bylo schopno z jednotlivých hlásek a slabik nějaké slovo vymyslet a složit. Tak stejně je potřeba, aby dítě dokázalo rozeznat, jestli se například dvě různá slova k sobě rýmují či nikoliv. Při sluchovém vnímání se dítě pokouší dané slovo vytleskat a tak zjistit z kolika slabik se skládá, což je jedna ze základních látek učiva prvního ročníku základní školy.

Zrakové vnímání ESS

„Zrakem přijímáme nejvíce informací z našeho okolí. Zrak je prostředníkem poznávání hmotného světa i prostředkem komunikace.“ (Bednářová, Šmardová, 2007 s. 14)

Zdravý zrak je u dětí předškolního i školního věku velmi důležitý, protože v případě oslabení zraku nebo některé vrozené zrakové vadě by se mohlo dítě chybně naučit písmena při čtení i psaní. V ESS se učí děti vnímat věci nejen v celku, ale i detailněji tzn. vnímání barev, tvarů, velikostí i polohy (např. nahoře, dole, vpředu, vzadu apod.).

Prostorová a pravolevá orientace ESS

Podle Bednářové a Šmardové (2007) prostorovou představivost získáváme pomocí většiny smyslových vjemů tedy sluchu, zraku, hmatu a pohybových schopností.

Při oslabení pravolevé nebo prostorové orientace dochází k potížím při čtení, psaní i v oblasti matematiky. V ESS se procvičuje rozeznávání vlevo a vpravo.

Matematické představy ESS

Důležitým úkolem v ESS je, aby si dítě umělo pod jednotlivými čísli představit množství spíše, než mechanicky odříkávalo číselnou řadu např. od 1-10. Pracovní listy v ESS obsahují i různá cvičení na pochopení nejenom množství, ale i geometrických tvarů, které jsou dětem už známé nebo se je společně ve skupince naučí.

(Bednářová, Šmardová, 2014, s. 17)

4.3 Realizace ESS

Program ESS si každá školka může rozvrhnout podle svého návrhu po dobu celého školního roku. A to buď v uspořádání intenzivních hodin, které se konají jednou do týdne nebo lépe s dvoutýdenním časovým rozestupem. ESS má dohromady 10 hodin takže je dopředu jasné, že příprava ESS ukončením tohoto časového intervalu nekončí, ale je důležité, aby to, co se děti v ESS naučí dále cvičily s rodiči doma i po skočení ESS.

V každé skupince ESS by nemělo být více jak 8 dětí. A co je velmi důležité, aktivní přítomnost alespoň jednoho rodiče. Navíc rodiče sami vidí, jak dítě pracuje a mají tak jedinečnou možnost strávit s dítětem další společný čas, kde ho mohou podpořit a povzbudit a tak mu dodávat více sebevědomí.

ESS může vykonávat pedagog, který prošel kurzem ESS na některé z pedagogicko-psychologických poraden (PPP).

„Lekce začínají rozvíjením jemné motoriky a grafomotoriky, pokračují hrami zaměřenými na rozvoj vnímání řeči, prostorové orientace a početních představ. V závěru lekce vždy vysvětlíme význam a cíl jednotlivých činností, jejich souvislost se čtením, psaním a počítáním.“ (Bednářová, Šmardová, 1999, s. 23)

5 VZTAH MATEŘSKÉ ŠKOLY A RODINY

Existuje bezpochyby nemalé množství podob rodinného soužití. Některé charakteristické rysy specifikují rodinu funkční a jiné zase rodinu dysfunkční, ale spíše se tyto vzorce navzájem prolínají a doplňují. Události, jež v jedné rodině mohou nasvědčovat o již nefunkční rodině, mohou pro jinou rodinu představovat pravý opak. Podstatným faktorem pro dobrý, funkční vztah MŠ a rodiny je dostatečná informovanost a přehled učitelek o situaci v jednotlivých rodinách. Jen tak může celý kolektiv MŠ pomáhat dítěti v jeho různých oblastech života, ať už radostných či bolestných.

5.1 Význam mateřské školy

MŠ zastává funkci výchovnou a vzdělávací, socializační a ochrannou. Všechny tyto funkce jsou navzájem propojeny a jejich význam je nezastupitelný. O výchově a vzdělávání toho bylo v předchozích kapitolách řečeno již dostatek. Pod funkcí ochrannou si můžeme představit např. časový interval, kdy rodiče předají své dítě do některého z předškolních zařízení, kde je o dítě postaráno, co se bezpečí nebo obživy týká. Funkce socializační je neméně důležitá, jelikož napomáhá dítěti se začlenit do kolektivu dětí a učí ho, jak obhájit své názory a potřeby a jak se chovat i k druhým.

5.2 Rodiče a mateřská škola

Vzájemná kooperace mezi MŠ a rodiči má podle Lažové i v dnešní době pořád velké mezery. Předcházet negacím tohoto druhu by se mohlo např. řádnou účastí na všech třídních schůzkách, které bývají hned na začátku školního roku a pak ještě několikrát během celého roku. (Lažová, 2013, s. 21)

Na schůzkách jsou rodiče informováni o dění ve školce a mají možnost se jakkoliv svobodně vyjádřit k situacím různého druhu. Další formou kontaktu může být smluvení individuální schůzky buď s třídní paní učitelkou, nebo i s paní ředitelkou. Jednoznačně souhra obou protipólů záleží na nich samotných, podstatným faktorem je vzájemné naslouchání, tzn., že rodič by měl MŠ informovat o důležitých změnách, které u dítěte proběhly a MŠ by tyto změny měla respektovat a podle nich se k dítěti chovat. Oproti tomu by rodič měl naslouchat radám ze strany MŠ, které mají letité zkušenosti. Například

některé děti mají při nástupu do MŠ adaptační problémy a rodiče si myslí, že když dítě bude chodit do MŠ pouze třikrát do týdne, že se situace zlepší, ale MŠ na to má objektivní profesionální náhled a ten radí rodičům, aby vydrželi ranní emocionální výlevy dítěte a nepřerušovali tak denní docházku.

Hlavní roli ve správné spolupráci rodiče a MŠ hraje komunikace a vzájemná důvěra, bez níž nebude spokojeného rodiče, dítěte ani celého prostředí MŠ.

5.3 Autoevaluace mateřské školy

„Autoevaluace“ je proces průběžného vyhodnocování vzdělávacích činností uvnitř mateřské školy. Probíhá průběžně v navazujících a opakujících se fázích. Autoevaluace poskytuje pedagogům zpětnou vazbu o kvalitě provedené práce. Je to proces, který je předem naplánován a systematicky realizován.

Podle RVP PV (2004) je autoevaluační program nezbytný pro komplexní vyhodnocení činností mateřské školy. Evaluace by se měla zaměřit na: „naplňování cílů programu, kvalitu podmínek vzdělávání, způsob zpracování a realizaci obsahu vzdělávání, práce pedagogů a výsledky vzdělávání“. (RVP PV, 2004, s. 37)

Úspěšnost autoevaluace spočívá ve správně stanovených cílech, kterými škola dává najevo, o co usiluje a kam její činnost směřuje.

Vašŕátková (2006, s. 41) doporučuje formulaci konkrétních cílů podle tzv. pravidla „SMART“. Podle tohoto pravidla by měly být cíle:

- *specifické (specific),*
- *měřitelné (measurable),*
- *dosazitelné, reálné (achievable),*
- *relevantní, důležité (relevant),*
- *časově vymezené, termínované (timed).*

Na vytyčení cílů MŠ by se měl podílet kompletně celý pedagogický sbor a o jeho účelnosti by měl být skálopevně přesvědčen.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

6 VÝZKUM

Samotný výzkum, respektive jeho realizace proběhla v průběhu měsíce září a října 2014 v mateřských školách na území města Brna.

6.1 Výzkum, cíle výzkumu a formulace hypotéz

Cílem kvantitativního výzkumu bylo zjistit úroveň kvality vzdělávání dětí předškolního věku v mateřských školách běžného typu s mateřskými školami alternativního nebo jiného předškolního vzdělávání. Dílčí součástí provedeného výzkumu bylo získat co nejkompexnější představu o fungování jednotlivých typů mateřských škol, názorech a vztazích mezi učiteli a rodiči

Pro zjištění dílčích skutečností byly stanoveny následující hypotézy:

Hypotéza 1 - Paní učitelky ze soukromých mateřských škol jsou více spokojené s dostatkem edukačních pomůcek, než paní učitelky z mateřských škol státních.

Hypotéza 2 - Paní učitelky z nestátních mateřských školek jsou více spokojené s komunikací a spoluprací ze strany rodičů, než paní učitelky z mateřských školek běžného typu.

Hypotéza 3 - Rodiče dětí navštěvujících soukromou mateřskou školu jsou více názoru, že vzdělávací programy příslušné mateřské školky jsou dostačující pro nástup jejich dětí do základní školy, než rodiče dětí navštěvujících státní mateřskou školku.

Hypotéza 4 - Děti navštěvující soukromou mateřskou školku jsou z hlediska předškolní připravenosti úspěšnější než děti navštěvující státní mateřskou školku.

6.2 Výzkumné metody

Jedním z nejrychlejších a nejobjektivnějších forem sběru dat je dotazníkové šetření, které bylo zvoleno pro realizaci tohoto kvantitativního výzkumu. Dotazníkové šetření bylo sestaveno pro tři různé cílové skupiny.

První dotazník byl sestaven pro rodiče dětí, co navštěvují danou MŠ, druhý pro pedagogické pracovníky MŠ a třetí byl směřován na skupinu dětí, u kterých je předpoklad, že nastoupí v příštím školním roce do základní školy.

U dvou prvních dotazníků směřovaných na rodiče dětí a učitele, byl použit dotazník, ve kterém bylo obsaženo 5 otázek. Čtyři z daných otázek spolu navzájem souvisely a měly na sebe zpětnou vazbu. To proto, abychom získali na stejnou otázku názor od rodičů i učitelů. Pátá otázka je na obě cílové skupiny směřována jinam, z důvodu získání širšího rozhledu o názorech a informovanosti ze strany rodičů i učitelů na mateřskou školu. Dotazník pro rodiče je uveden v příloze č. 1 a dotazník pro učitele v příloze č. 2.

Třetí dotazník určený pro děti, které mají předpoklad nastoupit příští školní rok na základní školu, byl sestaven na základě tzv. *Jiráskova testu* určený jako pomůcka pro učitele MŠ, který jim má usnadnit a napovědět při posuzování o úrovni předškolní zralosti dítěte. Další materiály, které byly použity pro sestavení tohoto dotazníku, který je vytvořen ve formě pracovního listu (srozumitelné věkové skupině těchto dětí), jsou využity letité zkušenosti a metody z pedagogicko-psychologické poradny (PPP).

Dotazník pro děti – tedy pracovní list – obsahoval 7 úkolů označených od 1 – 7. Každý úkol měl vyjadřovat různé schopnosti splnění zadání buď z oblasti matematické představy, grafomotoriky, fonologického uvědomování, zrakové diferenciaci, prostorové orientace, nebo laterality. Konečná podoba pracovního listu je znázorněna v příloze č. 3. Pro bližší představu je pracovní list již zpracován jedním z dětí z mateřských škol.

6.3 Charakteristika výzkumného vzorku

Výzkumný vzorek byl zastoupen třemi náhodně zvolenými mateřskými školami běžného typu a třemi mateřskými školami alternativního, nebo jiného předškolního vzdělávání ve městě Brně.

Všech šest vybraných mateřských škol bylo autorkou bakalářské práce telefonicky osloveno prostřednictvím paní ředitelky a zároveň jí byla sdělena představa a požadavky, které by byly potřeba k dokončení praktické části této bakalářské práce. Paní ředitelky všech šesti oslovených školek reagovaly ihned pozitivně a s následnou spoluprací plně souhlasily.

K realizaci části samotného výzkumu byla potřeba účast všech dětí jednotlivých mateřských škol, u kterých se předpokládalo, že následující školní rok nastoupí do základní školy. V den provádění výzkumu vždy některé z dětí, kterých se šetření týkalo, chyběly, a proto se výzkumného šetření účastnilo celkem 63 dětí. Počet chybějících dětí činil 38. Dotazníkové šetření pro děti probíhalo rozdělením pracovních listů všem přítomným dětem ve věku 5-7 let (věk, kdy děti mají zbývající rok před nástupem do ZŠ) a následovalo důkladné a zřetelné vysvětlení všech sedmi požadovaných úkolů tak, aby je děti správně pochopily a mohly jejich zadání bez problémů splnit. Po celou dobu vyplňování pracovního listu byla dětem dána k dispozici možnost opakovaného vysvětlení požadovaných úkolů.

Další částí samotného výzkumu byl dotazník určený pro paní učitelky, které byly autorkou bakalářské práce osloveny a požádány o vyplnění dotazníku jim určeným. K vyplnění dotazníku byly náhodně osloveny vždy 4 paní učitelky z jednotlivých mateřských školek. Výzkumného šetření se účastnily všechny oslovené paní učitelky, tudíž výzkumný vzorek se v tomto případě skládal z 24 učitelek.

Poslední část samotného výzkumu se týkal samotných rodičů dětí navštěvujících jednotlivé typy mateřských školek. Za spolupráce vždy jedné z učitelek bylo náhodně vybráno 5 rodičů dětí z každé mateřské školky. Rodiče byli osobně osloveni autorkou bakalářské práce, která jim zároveň vysvětlila, o co a k čemu slouží předmětný dotazník a následně je požádala o jeho vyplnění. Výzkumného šetření se účastnili všichni rodiče, výzkumný vzorek se v tomto případě skládal z 30 rodičů.

Mateřské školy účastníci se výzkumu

Mateřská škola Andílek

Charakteristika MŠ

Mateřské a vzdělávací centrum andílek je již čtvrtým rokem provozován „Občanským sdružením Cesta pro děti“ ve městě Brně na ulici Fryčajova, která se nachází v městské části Obřany. Školka je vytvořena z rekonstruovaného rodinného domu v zadní části s obrovskou zahradou, která také prošla úpravami vhodnými pro každodenní dovádění dětí

na čerstvém vzduchu (např. pískoviště, místo pro bazén, houpačky a prolézačky, místo vyhrazené pro ohniště a v neposlední řadě zahrádka pro pěstování různých rostlinek a kytiček). Školka je otevřená celoročně kromě dnů mezi vánočními svátky. V měsíci září do školičky docházelo 15 dětí, z toho 2 děti nastoupí s velkou pravděpodobností příští školní rok do ZŠ a ty se také účastnily vyplňování pracovního listu.

Motto MŠ: „Úsměv je nejkratší cesta mezi dvěma lidmi“

Školní vzdělávací program

Každému měsíci v roce patří jedno téma, které je rozděleno do čtyř podtémat, podle kterých se děti denně vzdělávají a to vše v různých formách např. podle názorného vyjádření či vyprávění. Téma je určováno podle ročních období, svátků nebo některých aktuálních dění. Měsíčně se 2-3krát pro děti pořádají různé výlety do přírody, divadel, hvězdárny, muzeí nebo knihoven. V létě školka provozuje čtyřdenní školku v přírodě, na kterou se děti celý rok velice těší. Avšak hlavním úkolem, který leží paním učitelkám na srdci, je, aby jejich děti v mateřské školce byly spokojené a šťastné.

Mateřská školka Sluníčko – Montessori, s.r.o.

Charakteristika MŠ

Je od roku 1992 zařazena v registru škol české republiky MŠMT. Vzdělávací program splňuje normy a předpisy v souladu se školským zákonem. Kvalita a odbornost pedagogických pracovníků je zaručena pravidelnými kontrolami České státní inspekce. Školka je umístěna v městské části Brno – Lesná na ulici Šrámkova v blízkosti místního rozlehlého parku. Ke školce patří krásná zahrada uzpůsobená všestrannému vyžití pro děti všech věkových skupin.

Motto: „Pomoz mi, abych to dokázalo samo“

Počet dětí, které nastoupí příští školní rok do ZŠ je v tomto roce celkem 11, ale v den, kdy se vyplňovaly pracovní listy, bylo ve školce přítomno pouze 9 dětí.

Školní vzdělávací program

Hlavním cílem ŠVP je harmonický rozvoj osobnosti a celková podpora dětí vedená k samostatnosti a odpovědnosti a sebevědomému jednání.

Individualita je využívána pro svou vlastní tvořivost. Projektová výuka je součástí vzdělávání. Slouží k propojení získaných informací, aby dítě určitou problematiku nechápalo pouze jednosměrně, ale bylo ji schopno vnímat i z jiných úhlů.

ŠVP klade důraz na: *svobodnou volbu* (při sebezdokonalování a respektu před sebou a ostatními), *hru* (je pojatá ve smyslu hra = činnost), *důstojnost* (žádné odměny a tresty a poskytnout prostor pro vlastní učení), *autorita učitele je nahrazena vnitřní autoritou dítěte*.

Do ŠVP jsou zapojeny aktivity jako: 1x měsíčně se chodí do divadla, podnikají se různé výlety (např. ZOO), školka v přírodě, maškarní karneval, drakiáda, oslavy všech svátků v roce, pobytové vícedenní programy v přírodě apod.

Mateřská škola Malý strom

Charakteristika MŠ

Mateřskou školu Malý strom nalezneme v Brně – Řečkovících na ulici Žilkově. Školka je provozována v krásném prostorném rodinném domě se zahradou, ve které se nachází mnoho různých prolézaček pro děti předškolního věku. Do školičky pravidelně dochází 20 dětí a z toho je v letošním školním roce 7 dětí, které budou pravděpodobně v příštím školním roce nastupovat na povinnou školní docházku do ZŠ. V den, kdy probíhalo dotazníkové šetření, bylo přítomno pouze 5 dětí požadované věkové kategorie. Školka má celoroční provoz, kromě vánočních svátků a prvního týdne v měsíci červenci

Nejdůležitějším cílem celého pedagogického sboru je, aby jejich děti odcházely ze školky s úsměvem a rády se do školky zase vracely.

Školní program je složen z mnoha tematických oblastí, které jsou potřebné pro správný rozvoj osobnosti každého dítěte. Patří sem: sportovní oblast (lyžování, plavání, tenis), rozvíjení řeči a cizího jazyka (určitá část dne je věnována výuce v anglickém jazyce), kreativní oblast (keramika, modelování), hudební oblast (zpěv a hra na hudební nástroj – píšťala), dramatická a kulturní oblast (hra a rozvoj komunikace, návštěva divadel), přírodovědná oblast (seznamování se s přírodou, pořádání školky v přírodě), péče o rostliny a předškolní průprava.

Celoroční program je založen na metodách: Zdravá MŠ (základní myšlenka tkví v přirozeném rozvíjení potřeb jedince, zdraví = pohoda duše i těla), respektování (respekt

k sobě i druhým, rozvíjení spolupráce a komunikace s okolním světem), předškolní příprava (každý den je dětem, které za rok nastoupí do ZŠ, věnován vyhraněný čas k řešení a intenzivního procvičování základních oblastí školní připravenosti).

Mateřská škola „Pohádka“

Charakteristika MŠ

Čtyřtřídní státní školka, která je určena dětem předškolního věku a otevřená od 1. 1. 2003. Původně byla trojtřídní, ale v lednu 2010 po rekonstrukci kotelny, vznikla čtvrtá třída nazývaná „Chaloupka“, která se nachází asi 30 m od hlavní budovy MŠ. Školka je umístěna uprostřed rozlehlého sídliště, takže její kapacita je vždy plně obsazená. Ke školce patří dvě velké školní zahrady, na kterých si děti mohou dostatečně vyhrát. Do všech čtyř tříd dochází 28 dětí, takže celkový počet dětí ve školce činí 112. V letošním školním roce je celkem 51 dětí, u kterých se předpokládá, že budou v příštím školním roce navštěvovat některou ze základních škol. V den, kdy se konalo dotazníkové šetření, bylo přítomno pouze 28 dětí z celkového počtu dětí.

Motto školky: „Co může být krásnějšího nežli dětské oči, jako potůček se lesknou, jako hvězdy v noci.“

Školní vzdělávací program

ŠVP vychází z RVP PV. Při jeho tvorbě se pedagogický tým inspiroval programem „Zdravá MŠ“, dále byl využit „Manuál k přípravě ŠVP“ a jiná literatura. Název MŠ „Pohádka“ nebyl vybrán jen náhodou. Tým pedagogických pracovníků se snaží prostřednictvím pohádkových hrdinů u dětí probudit mravní základy, využít různých aktivit k rozvoji tvořivosti a výtvarné a pohybové činnosti.

Cílem vzdělávacího programu je všestranně podporovat dítě v jeho osobním rozvoji, vést ho k učení a poznávání sebe sama i okolního světa.

Mateřská škola „Paraplíčko“

Charakteristika MŠ

MŠ „Paraplíčko“ se nachází v městské části Brno – Mokrý Hora na ulici Tumaňanova a byla zřízena k 1. 1. 2000 jako příspěvková organizace MČ Brno – Řečkovice a Mokrý

Hora. V roce 2012/2013 proběhla výstavba další třídy, takže od školního roku 2013/2014 je MŠ „Paraplíčko“ dvoutřídní školkou. Školka je umístěna v klidném prostředí a je obklopena mnoha krásnými stromy. Před školkou je velké parkoviště a za budovou MŠ je pěkná školní zahrada s různými zákoutími určené pro vyžití dětí. Celkový počet dětí v MŠ je nyní 53. Z tohoto počtu je v letošním školním roce 10 dětí, které s velkou pravděpodobností nastoupí příští školní rok do ZŠ. V den šetření bylo přítomno pouze 9 dětí z plného počtu zkoumaného vzorku.

Školní vzdělávací program

ŠVP je vytvořen podle RVP PV.

Podstatným cílem ŠVP je vytvořit pohodové prostředí pro děti předškolního věku, aby se v něm cítily spokojeně a mohly v něm dennodenně zkoumat a seznamovat se s vlastními potřebami i potřebami okolního světa a lidí v něm.

Mateřská škola J. A. Komenského

Charakteristika MŠ

Zmíněná mateřská škola má sídlo na ulici Cacovická v Brně – Husovicích. Školka je dvoutřídní s celodenním programem. K 1. 7. 1993 byla „Školským úřadem“ ve městě Brně připojena k Základní škole na nám. Republiky v Brně – Husovicích. Školka se nachází ve dvoře v klidném prostředí a má k dispozici malou zahradu. Na zahradě jsou různé prolézačky, houpačky a hračky na venkovní využití. Část zahrady je zastřešena terasou, kde se děti při nepříznivém počasí mohou schovat a dále pokračovat ve hře.

Školní vzdělávací program

ŠVP je sestaven podle RVP PV.

Hlavním cílem vzdělávacího programu je děti podporovat v osvojování základních pravidel chování a mezilidských vztahů. MŠ dbá na všestranný harmonický rozvoj osobnosti dítěte a klade důraz na předškolní vzdělávání, které tvoří základ pro další vzdělávání.

(Veškeré údaje byly zjištěny autorkou osobně a to z dokumentů jednotlivé MŠ, nebo z informací od pedagogických pracovníků)

6.4 Prezentace výsledků

Jak již bylo zmíněno, výzkumné šetření se skládalo ze tří dotazníků, z nichž jeden byl určen pro učitelky, jeden pro rodiče dětí a dále z testu (ve formě pracovního listu) pro děti předškolního věku. Výsledky získané v rámci provedeného výzkumu jsou zpracovány do níže uvedených tabulek a grafů.

Tabulka č. 1 - Struktura učitelek dle typu školky

Typ školky	soukromá	státní	celkem
Počet respondentů	12	12	24
Relativní četnost	50,0%	50,0%	100,0%

Tabulka č. 2 - Struktura rodičů dle typu školky, kterou navštěvují jejich děti

Typ školky	soukromá	státní	celkem
Počet respondentů	15	15	30
Relativní četnost	50,0%	50,0%	100,0%

Tabulka č. 3 - Počet dětí účastnících se provedeného výzkumu

Typ školky	soukromá	státní	celkem
Počet předškoláků	20	81	101
Počet zkoumaných	16	47	63
Relativní četnost	80,0%	58,0%	62,4%

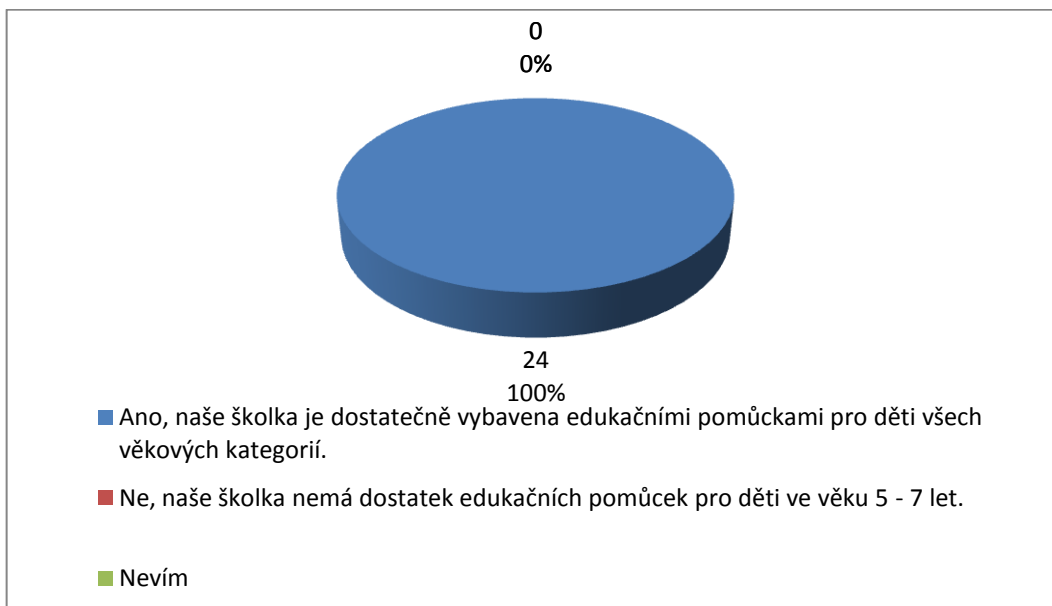
Tabulka č. 4 - Struktura dětí dle typu školky

Typ školky	soukromá	státní	celkem
Počet respondentů	16	47	63
Relativní četnost	25,4%	74,6%	100,0%

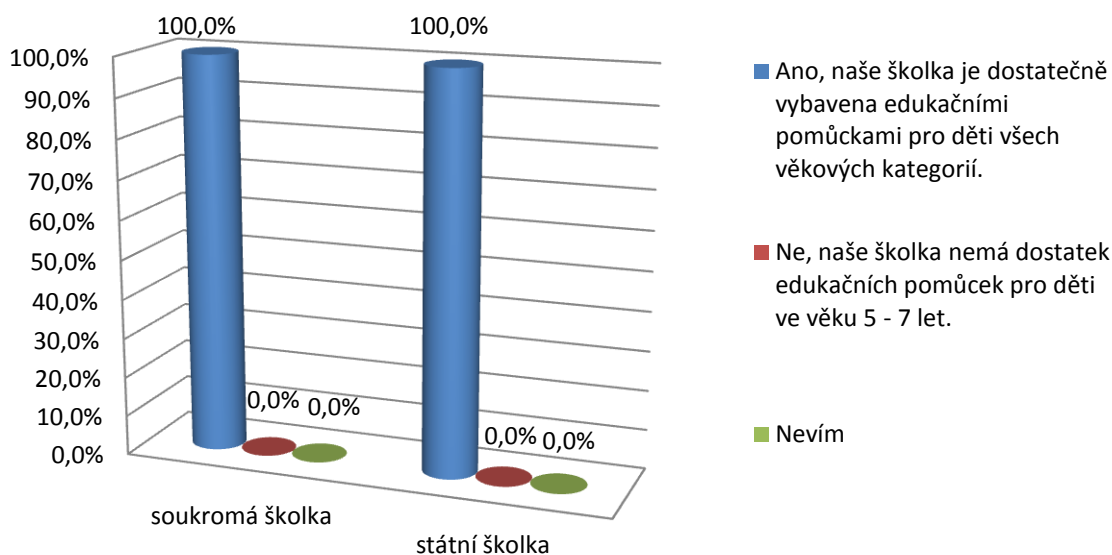
Dotazník pro paní učitelky

Otázka č. 1 – Myslíte si, že Vaše školka disponuje dostatkem edukačních pomůcek, které přispívají ke zdravému mentálnímu vývoji dětí ve věku 5 – 7 let?

Graf č. 1 – Odpovědi všech učitelek na otázku č. 1

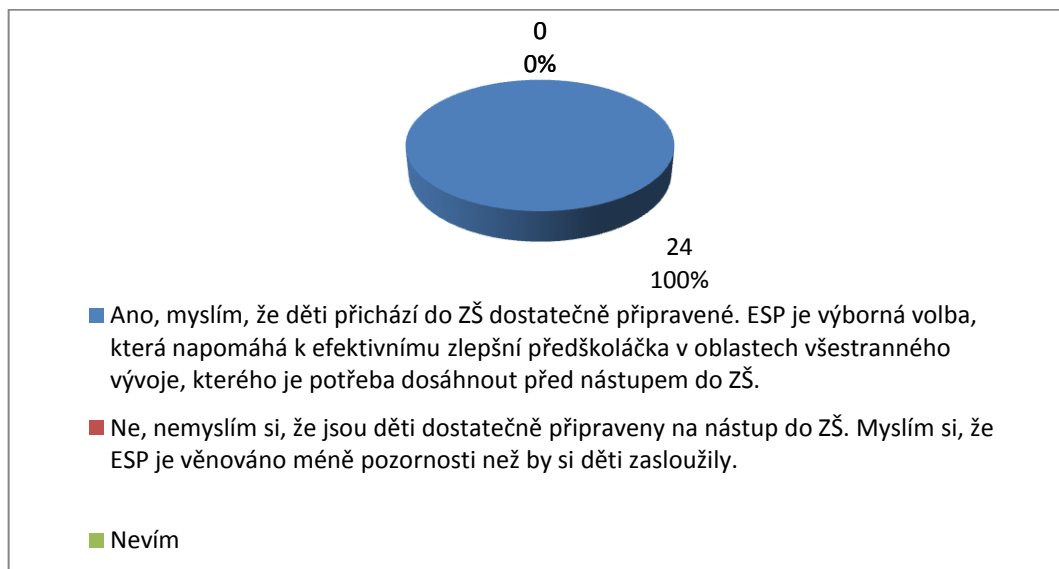
Graf č. 2 – Odpovědi učitelek dle jednotlivých typů mateřských školek na otázku č. 1

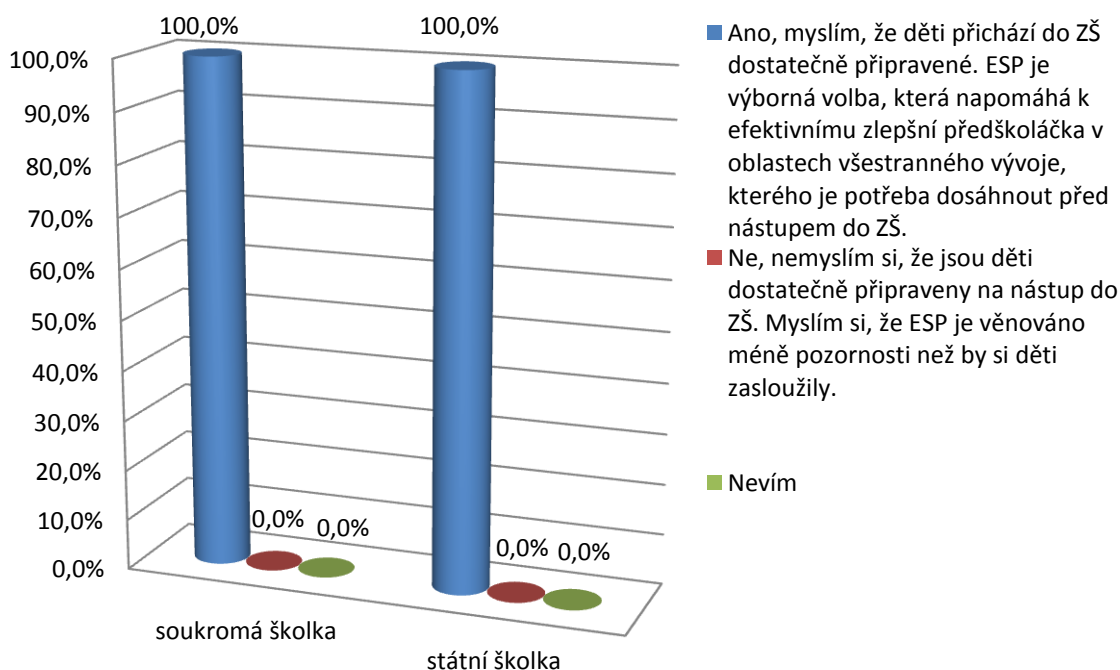
Jak vyplývá z grafu č. 1, všechny učitelky, a to z mateřské školky soukromé i státní, jsou spokojeny s dostatkem edukačních pomůcek ve svých školkách. Graf č. 2 znázorňuje odpověď na tutéž otázku, avšak rozdělenou dle jednotlivých typů mateřských školek.

Otázka č. 2 – Myslíte si, že Vaše MŠ dostatečně připravuje děti předškolního věku na docházku do ZŠ? Je edukativně stimulační program dostatečně efektivní nebo má podle Vás trhliny?

Graf č. 3 – Odpovědi všech učitelek na otázku č. 2

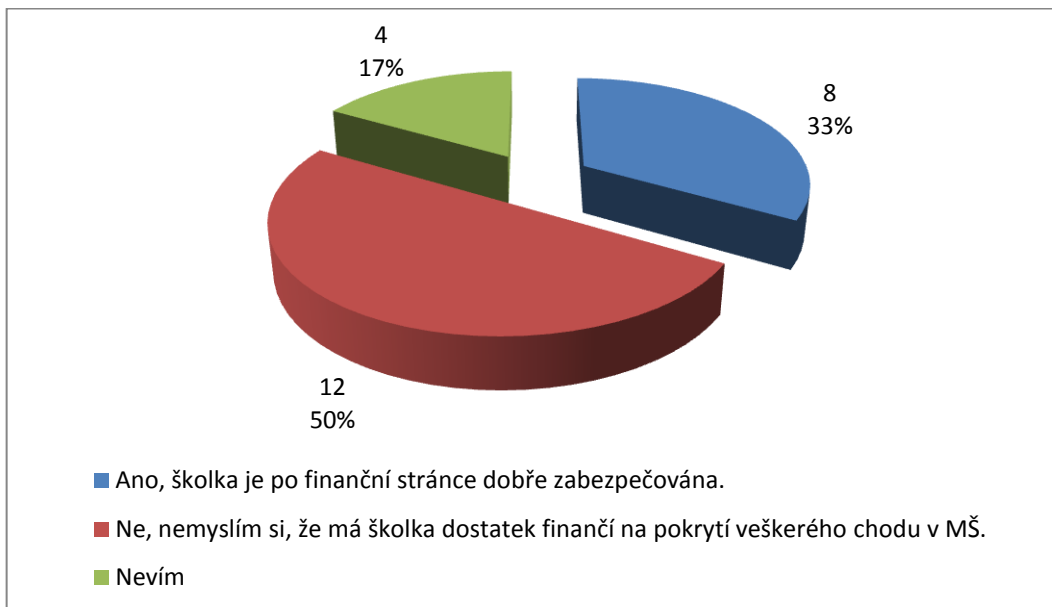
Graf č. 4 – Odpovědi učitelek dle jednotlivých typů mateřských školek na otázku č. 2

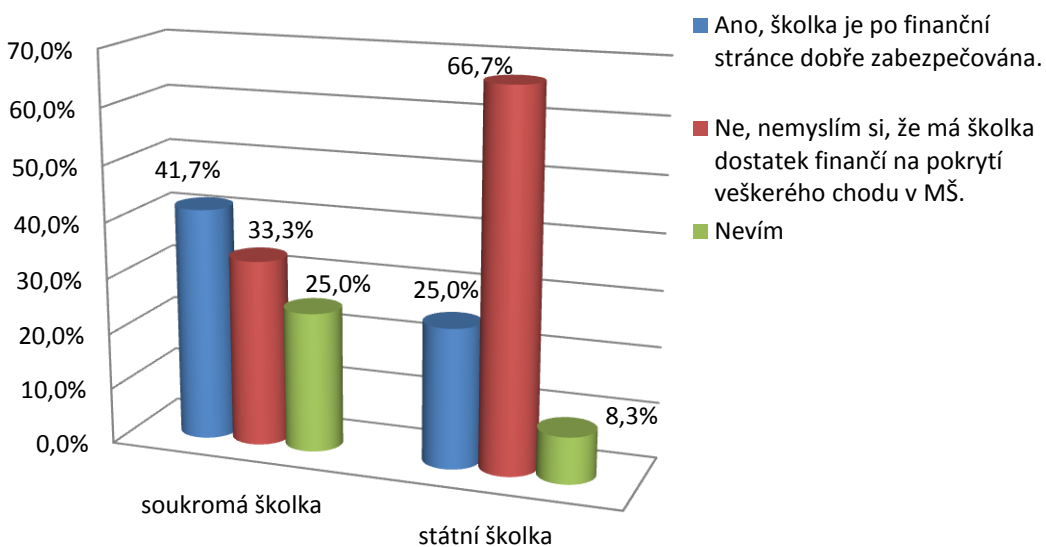
Jak vyplývá z grafu č. 3, všechny učitelky, a to z mateřské školky soukromé i státní, jsou názoru, že dostatečně připravují děti předškolního věku na docházku do ZŠ. Graf č. 4 znázorňuje odpověď na tutéž otázku, avšak rozdělenou dle jednotlivých typů mateřských školek.

Otázka č. 3 – Myslíte si, že je Vaše MŠ dostatečně finančně podporována, ať už je to ze státního nebo kteréhokoliv zdroje?

Graf č. 5 – Odpovědi všech učitelek na otázku č. 3

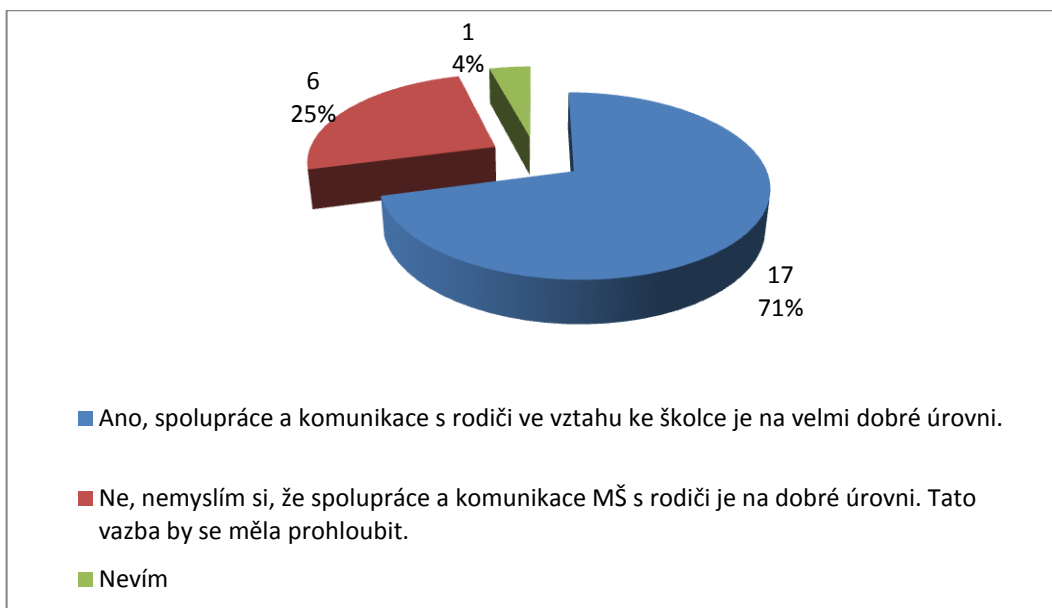
Graf č. 6 – Odpovědi učitelek dle jednotlivých typů mateřských školek na otázku č. 3

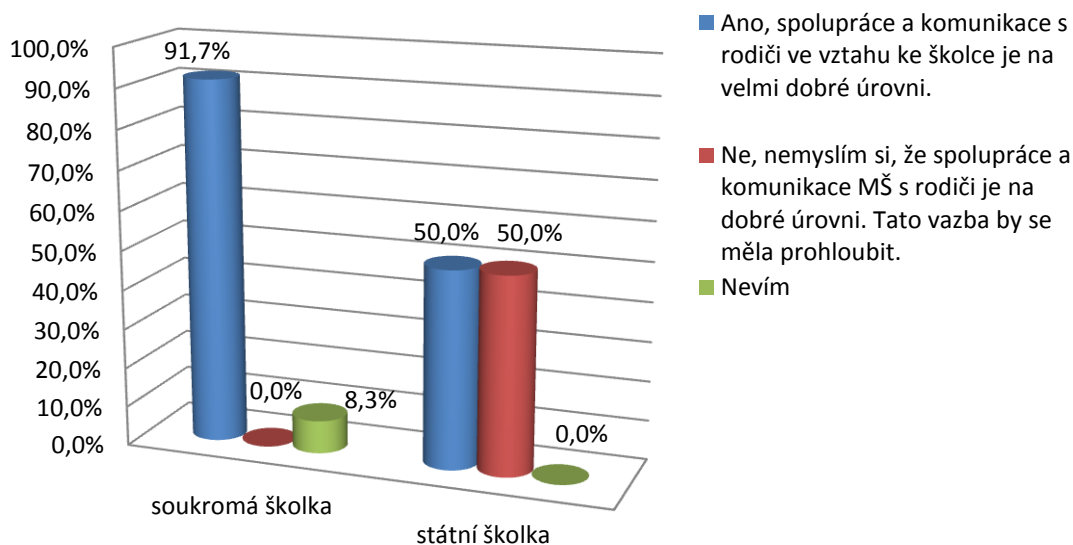
Jak vyplývá z grafu č. 5, 50 % všech učitelek, a to z mateřské školky soukromé i státní, nejsou spokojeny s finanční podporou své MŠ. Na druhou stranu pouhá 1/3 všech učitelek je s finanční podporou své MŠ spokojena. Graf č. 6 znázorňuje odpověď na tutéž otázku, kde je zřejmý rozdíl mezi odpověďmi učitelek dle jednotlivých typů mateřských školek.

Otázka č. 4 – Jste spokojená se spoluprací a komunikací ve vztahu školka a rodiče?

Graf č. 7 – Odpovědi všech učitelek na otázku č. 4

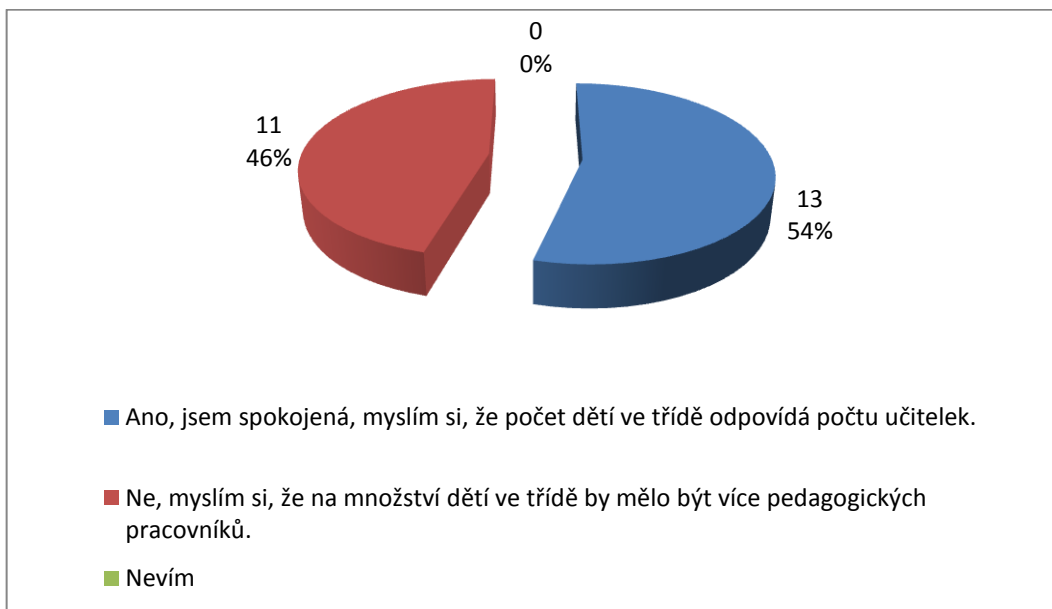
Graf č. 8 – Odpovědi učitelek dle jednotlivých typů mateřských školek na otázku č. 4

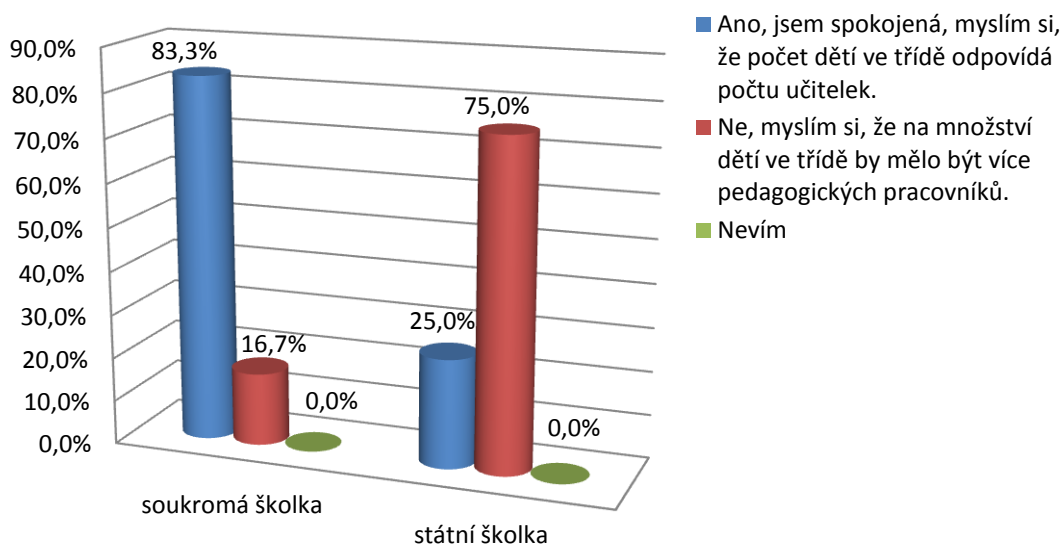
Jak vyplývá z grafu č. 7, 71 % všech učitelek, a to z mateřské školky soukromé i státní, jsou spokojeny se spoluprací a komunikací ve vztahu školka a rodiče. Na druhou stranu pouhá 1/4 všech učitelek je s tímto nespokojena. Graf č. 8 znázorňuje odpověď na tutéž otázku, kde se spoluprací a komunikací s rodiči je spokojeno 91,7 % učitelek ze soukromých školek. V mateřských školkách státních je spokojeno se spoluprací a komunikací s rodiči pouhých 50 % učitelek, 50 % učitelek je s tímto nespokojeno.

Otázka č. 5 – Jste spokojená s pracovními podmínkami ve Vaší mateřské školce ohledně kapacitního poměru množství dětí ve třídě na počet pedagogických pracovníků?

Graf č. 9 – Odpovědi všech učitelek na otázku č. 5

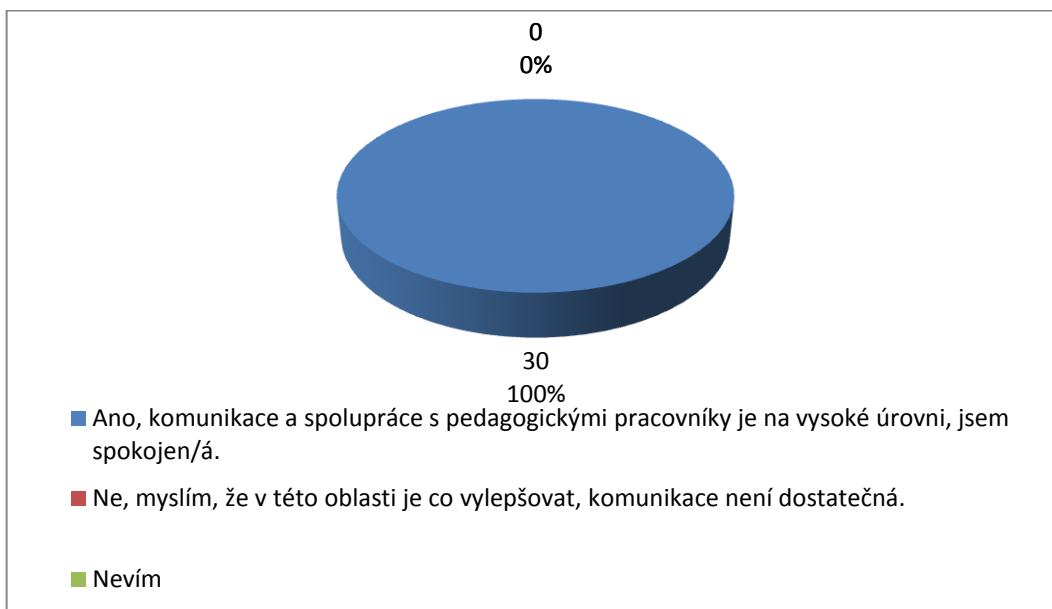
Graf č. 10 – Odpovědi učitelek dle jednotlivých typů mateřských školek na otázku č. 5

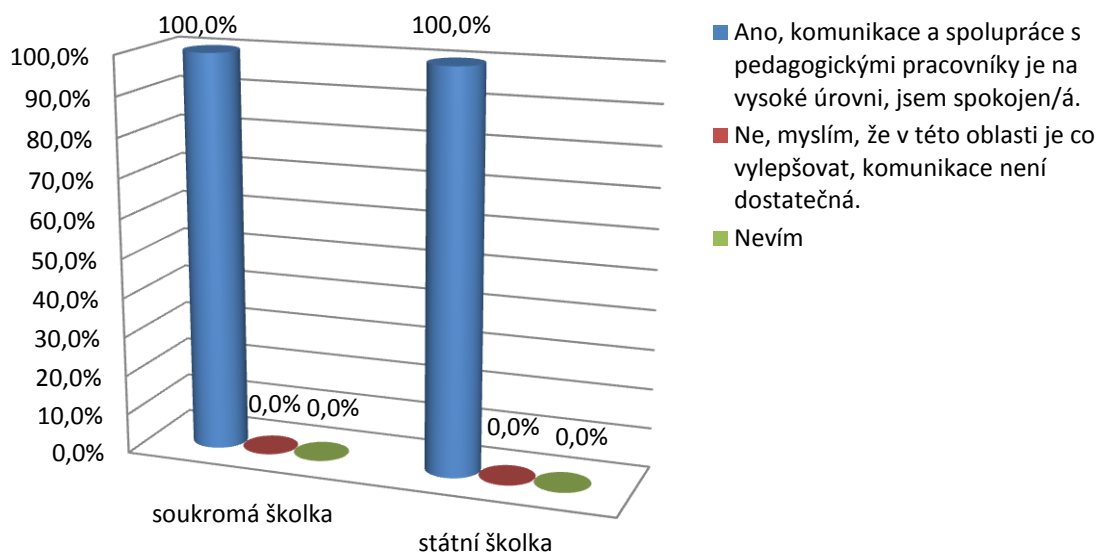
Jak vyplývá z grafu č. 9, 54 % všech učitelek, a to z mateřské školky soukromé i státní, jsou spokojeny s pracovními podmínkami s ohledem na kapacitní poměr dětí na počet pedagogických pracovníků. Na druhou stranu 46 % všech učitelek je s tímto nespokojena. Graf č. 10 znázorňuje odpověď na tutéž otázku, kde s těmito pracovními podmínkami je spokojeno 83,3 % učitelek ze soukromých školek. Ve školkách státních je spokojeno s pracovními podmínkami pouze 25 % učitelek, 75 % učitelek je s tímto nespokojeno.

Dotazník pro rodiče**Otázka č. 1 – Jste spokojen/á s komunikací a spoluprací ve vztahu školka rodiče?**

Graf č. 11 – Odpovědi všech rodičů na otázku č. 1

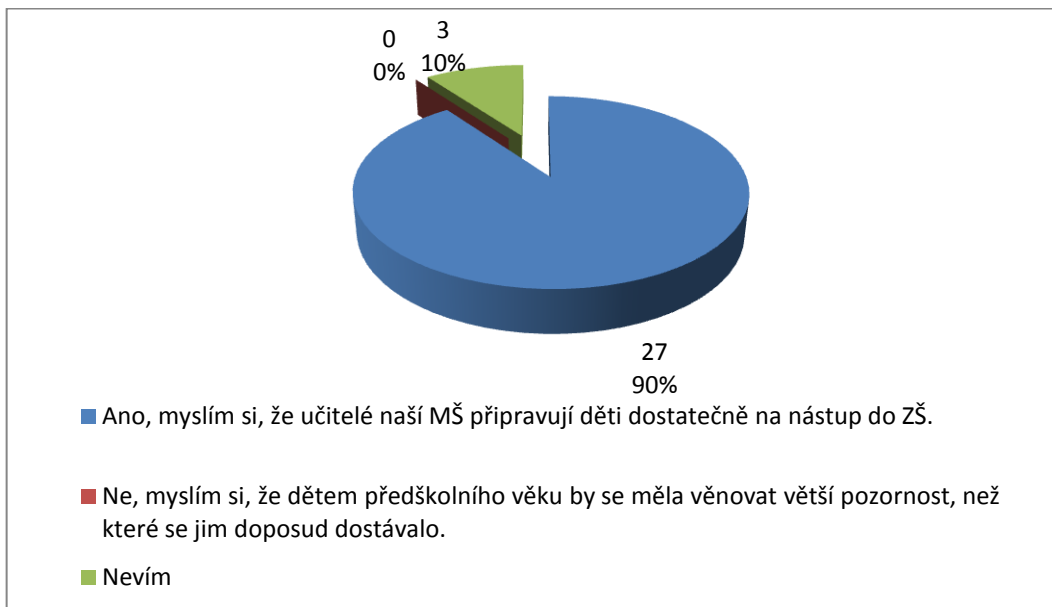
Graf č. 12 – Odpovědi rodičů dle jednotlivých typů mateřských školek na otázku č. 1

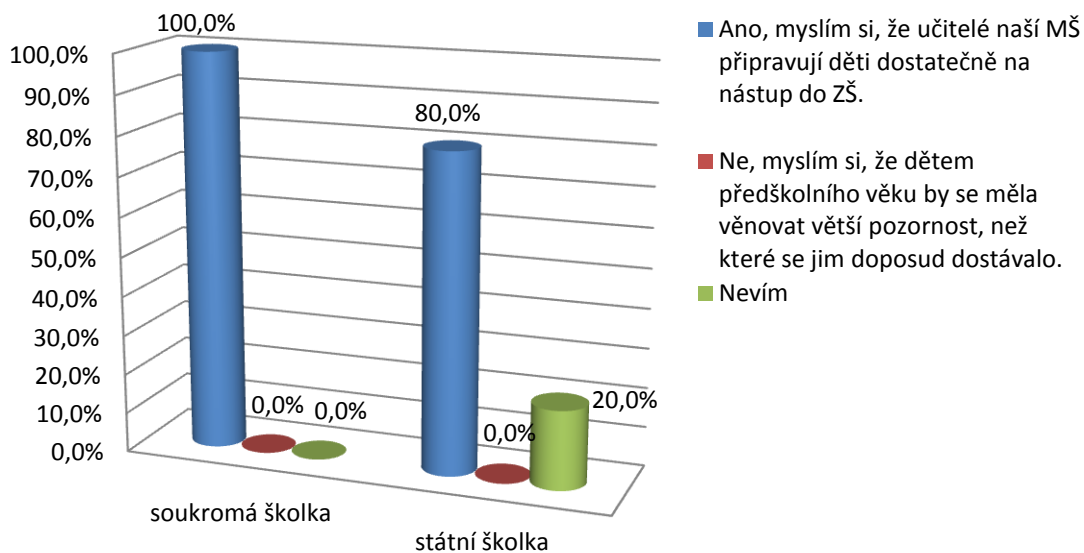
Jak vyplývá z grafu č. 11, všichni rodiče účastníci se provedeního výzkumu, a to jak rodičů dětí z mateřských školek státních, tak i soukromých, jsou spokojeni s komunikací a spoluprací ve vztahu školka rodiče. Graf č. 12 znázorňuje odpověď na tutéž otázku, avšak rozdělenou dle jednotlivých typů mateřských školek.

Otázka č. 2 – Myslíte si, že vzdělávací programy ve Vaší MŠ jsou dostačující pro nástup dětí do ZŠ?

Graf č. 13 – Odpovědi všech rodičů na otázku č. 2

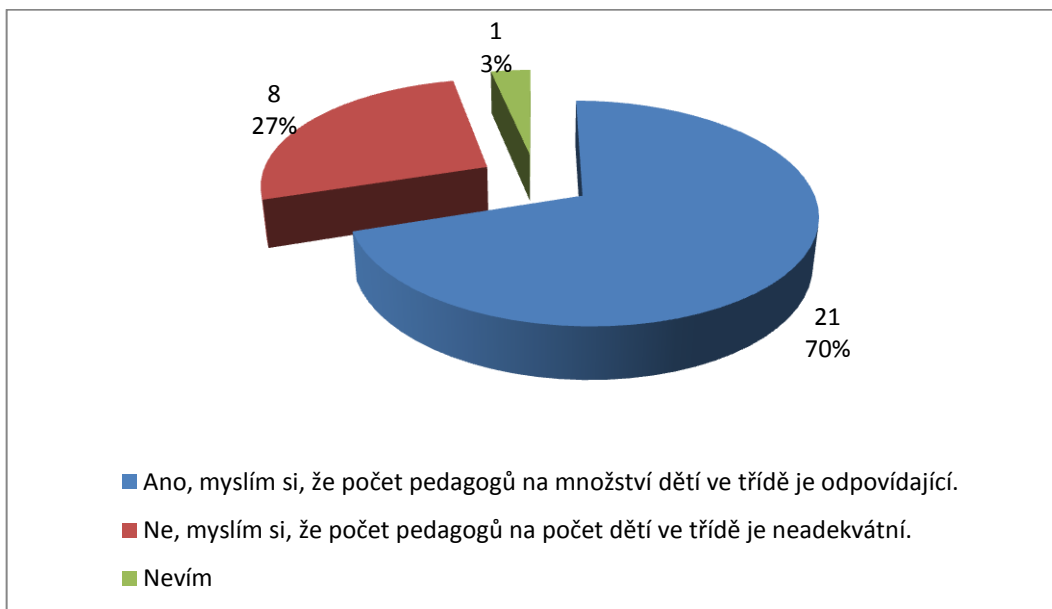
Graf č. 14 – Odpovědi rodičů dle jednotlivých typů mateřských školek na otázku č. 2

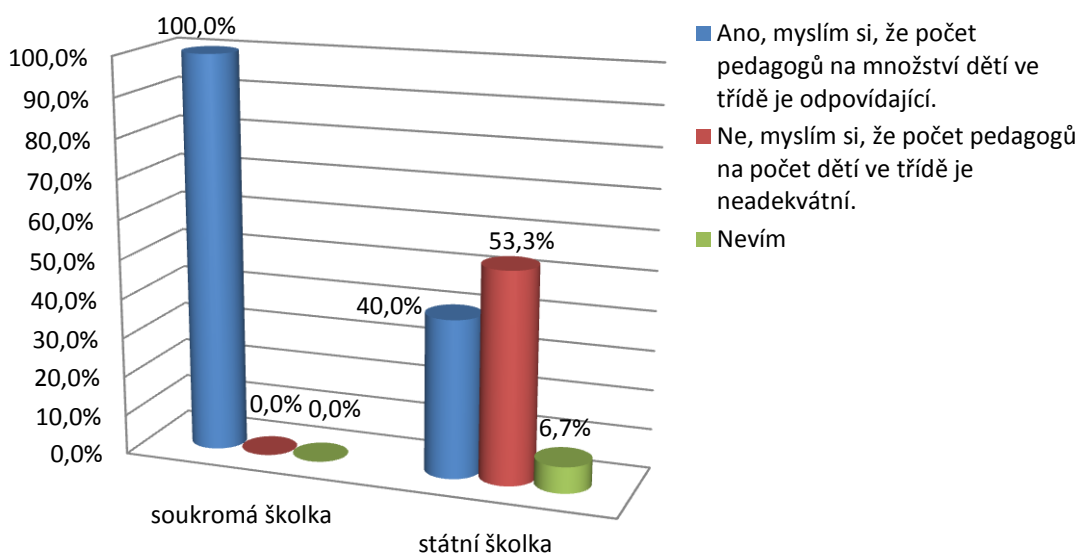
Jak vyplývá z grafu č. 13, 90 % všech rodičů účastnících se provedeného výzkumu, a to jak rodičů dětí z mateřských školek státních, tak i soukromých, jsou toho názoru, že vzdělávací programy jejich MŠ jsou dostačující pro nástup dětí do ZŠ. Graf č. 14 znázorňuje odpověď na tutéž otázku, kde se vzdělávacími programy je spokojeno 100 % rodičů dětí navštěvujících mateřskou školku soukromou. Co se týká mateřských školek státních, je s tímto spokojeno pouze 80 % rodičů, 20 % rodičů neví.

Otázka č. 3 – Jste spokojen/á s počtem dětí ve třídě a počtem pedagogů, kteří se mají dětem dostatečně věnovat, aby měly správné návyky a přispívaly tak ke správnému rozvoji dítěte?

Graf č. 15 – Odpovědi všech rodičů na otázku č. 3

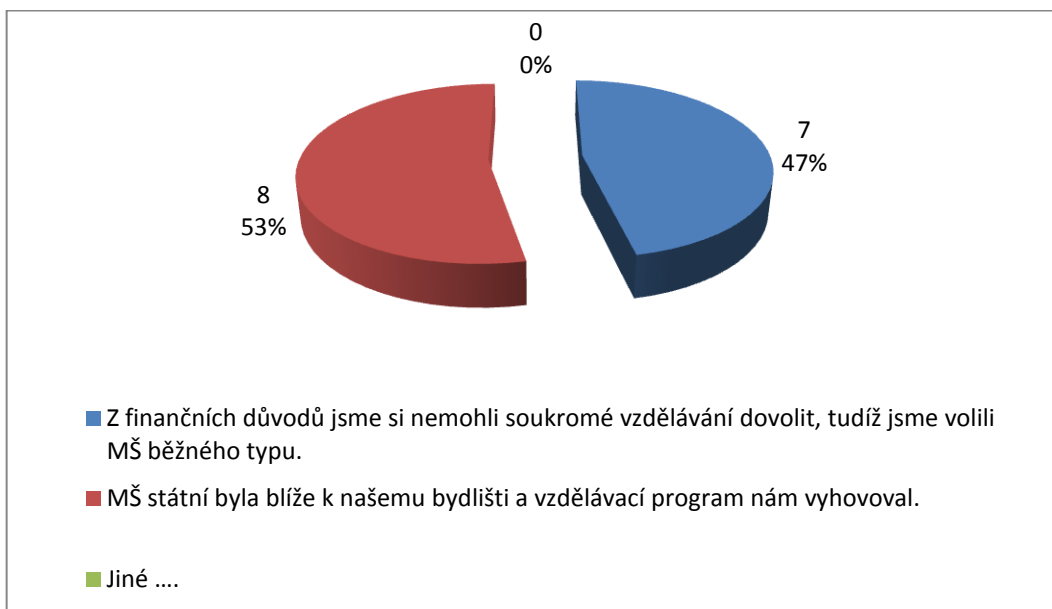
Graf č. 16 – Odpovědi rodičů dle jednotlivých typů mateřských školek na otázku č. 3

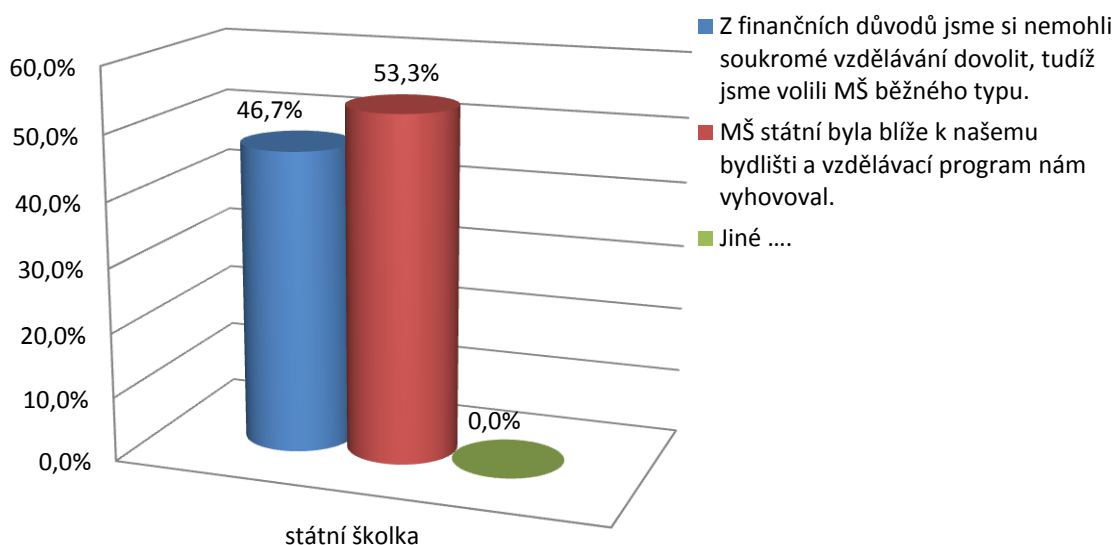
Jak vyplývá z grafu č. 15, 70 % všech rodičů účastnících se výzkumu, a to jak rodičů dětí z mateřských školek státních, tak i soukromých, je spokojených s počtem dětí ve třídě a počtem pedagogů. 27 % všech rodičů s tímto spokojeno není. Graf č. 16 znázorňuje odpověď na tutéž otázku, kde s počtem dětí a počtem pedagogů je spokojeno 100 % rodičů dětí navštěvujících mateřskou školku soukromou. Co se týká mateřských školek státních, je s tímto spokojeno pouze 40 % rodičů, 53,3 % rodičů spokojeno není.

Otázka č. 4**A) Z jakých důvodů jste volila MŠ státní a ne soukromou?**

Graf č. 17 – Odpovědi rodičů dětí z mateřských školek státních na otázku č. 4 A)

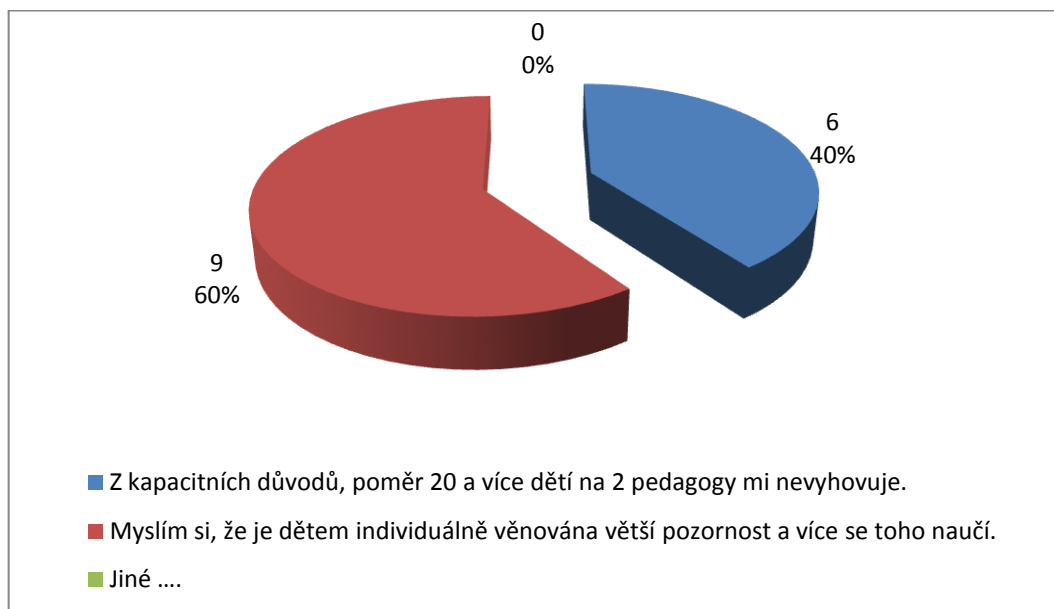
Graf č. 18 – Odpovědi rodičů dětí z mateřských školek státních na otázku č. 4 A)

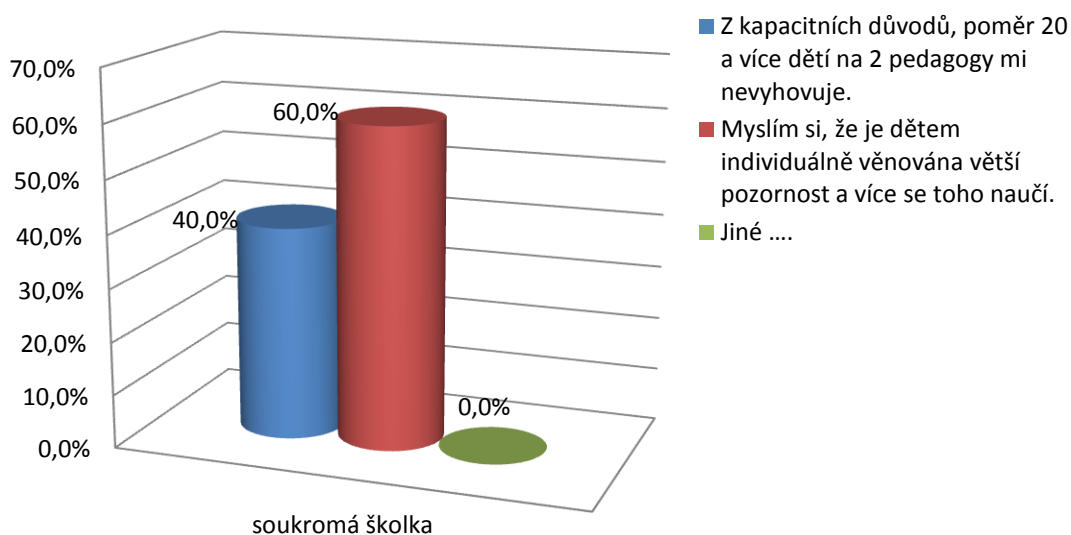
Jak vyplývá z grafu č. 17, 47 % rodičů dětí navštěvujících mateřskou školku státní si soukromé vzdělávání nemohlo dovolit z finančních důvodů, 53,3 % rodičů si státní vzdělávání vybralo z důvodu bližšího umístění a s ohledem na vyhovění vzdělávacího programu. Graf č. 18 znázorňuje totéž, avšak podrobněji v grafu sloupcovém. Nikdo z respondentů v případě této otázky nevedl odpověď „jiné“, která byla pro respondenty odpovědí otevřenou.

Otázka č. 4**B) Z jakého důvodu jste zvolil/a soukromé vzdělávání Vašeho dítěte?**

Graf č. 19 – Odpovědi rodičů dětí z mateřských školek soukromých na otázku č. 4 B)

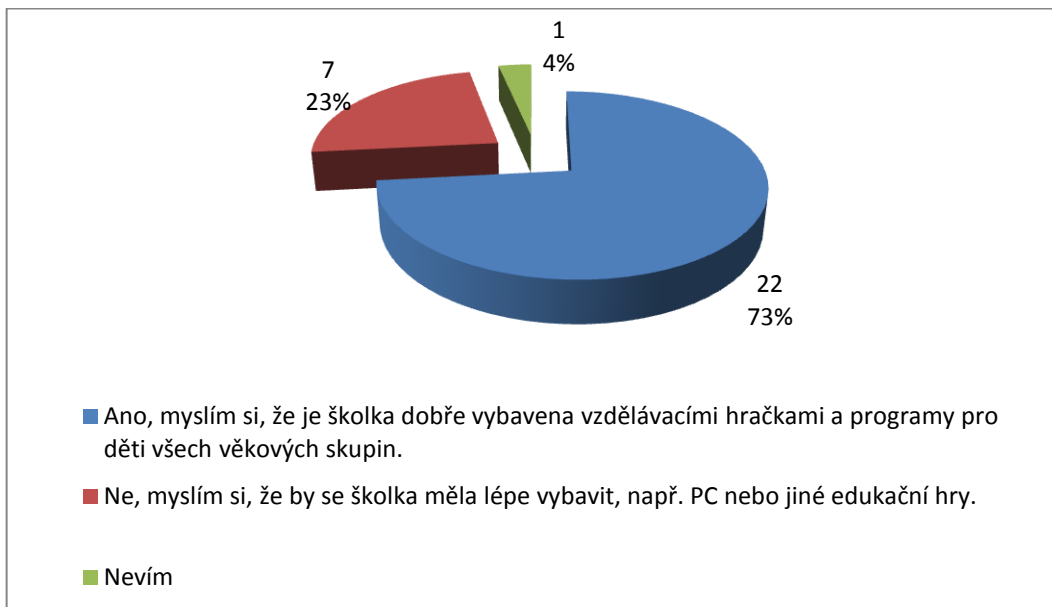
Graf č. 20 – Odpovědi rodičů dětí z mateřských školek soukromých na otázku č. 4 B)

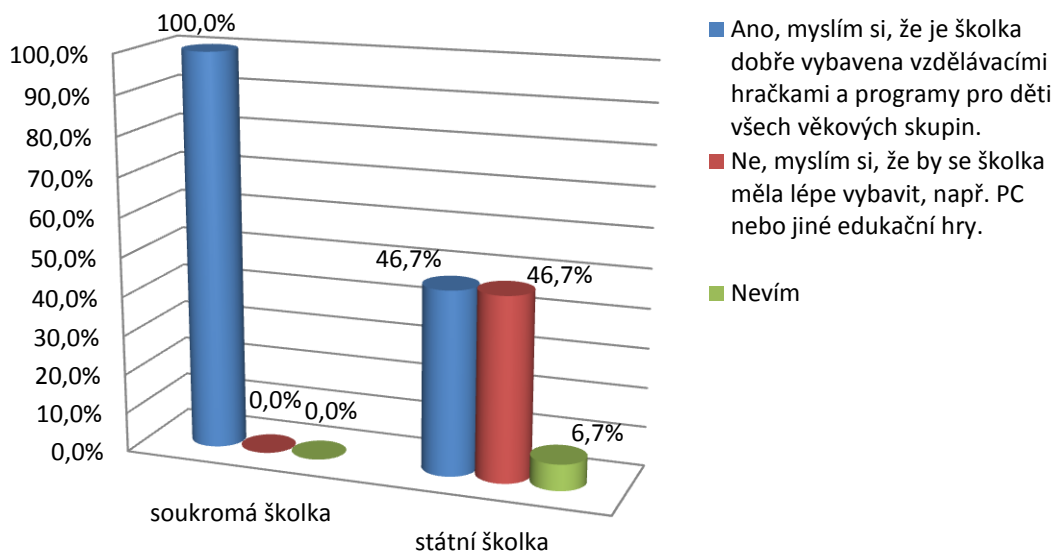
Jak vyplývá z grafu č. 18, 40 % rodičů dětí navštěvujících mateřskou školku soukromou si soukromé vzdělávání zvolilo s ohledem na individuální pozornost věnovanou jejich dětem, 60 % rodičů si soukromé vzdělávání vybralo s ohledem na kapacitní důvody, kdy jim poměr 20 a více dětí na 2 pedagogy nevyhovuje. Graf č. 20 znázorňuje totéž, avšak v grafu sloupcovém. Nikdo z respondentů v případě této otázky neuvedl odpověď „jiné“, která byla pro respondenty odpovědí otevřenou.

Otázka č. 5 – Myslíte si, že školka disponuje dostatkem edukačních pomůcek pro správný rozvoj dítěte ve všech věkových kategoriích?

Graf č. 21 – Odpovědi všech rodičů na otázku č. 5

Graf č. 22 – Odpovědi rodičů dle jednotlivých typů mateřských školek na otázku č. 5

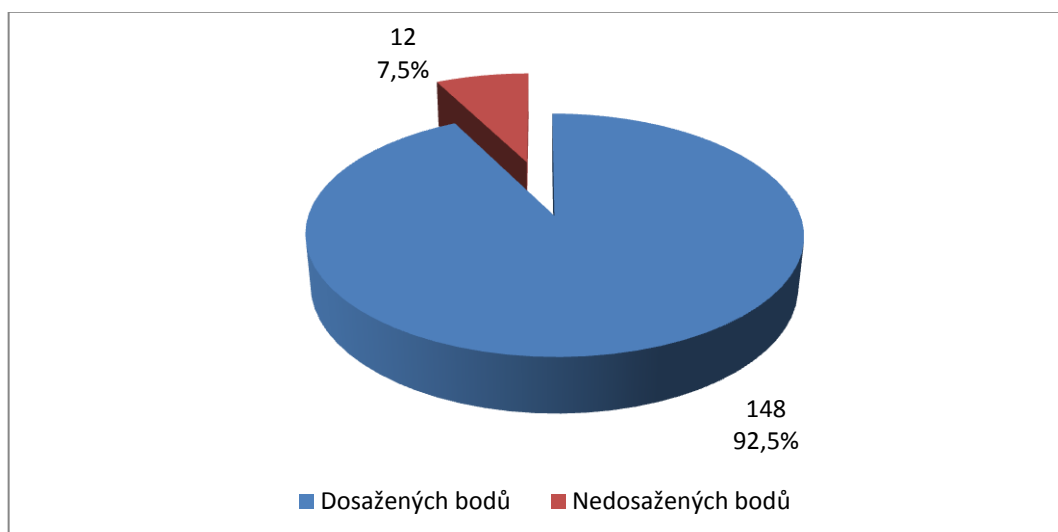
Jak vyplývá z grafu č. 21, 73 % všech rodičů, a to jak rodičů dětí z mateřských školek státních, tak i soukromých, si myslí, že školka je dobře vybavena vzdělávacími hračkami a programy pro děti všech věkových skupin. 23 % všech rodičů je opačného názoru. Graf č. 22 znázorňuje odpověď na tutéž otázku, kde s dostatkem edukačních pomůcek ve školce je spokojeno 100 % rodičů dětí navštěvujících MŠ soukromou. Co se týká MŠ státních, je s tímto spokojeno pouze 46,7 % rodičů, 46,7 % rodičů s tímto spokojeno není.

Dotazníky pro děti

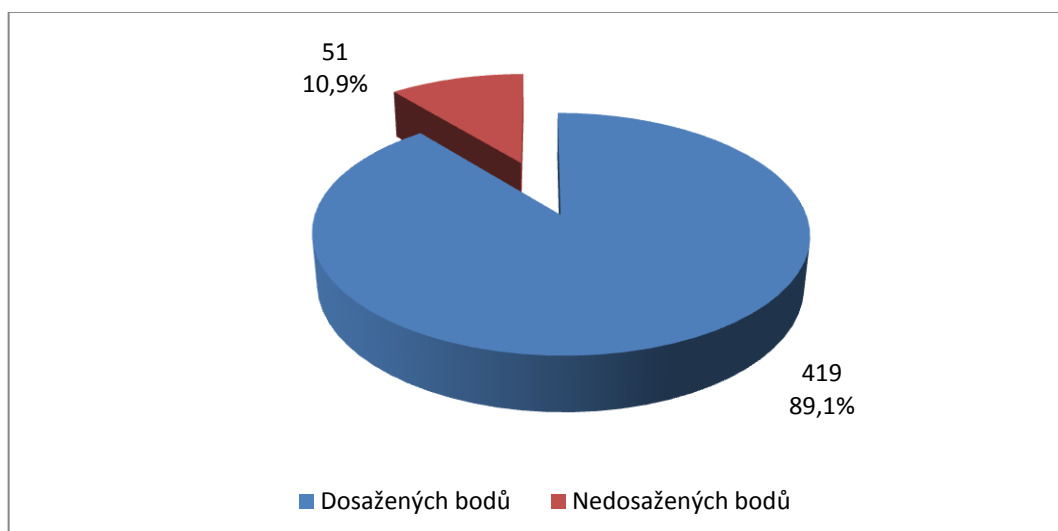
Tabulka č. 5 - Úspěšnost dětí v dotazníku

Typ školky	soukromá	státní
Počet dětí	16	47
Možný dosažený počet bodů	160	470
Skutečně dosažený počet bodů	148	419
Úspěšnost	92,5%	89,1%

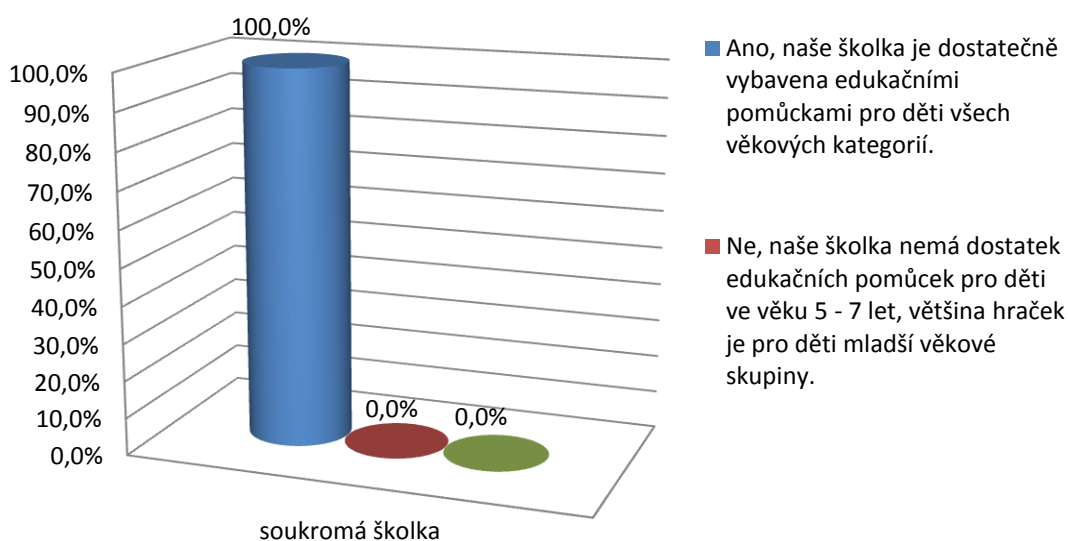
Graf č. 23 – Úspěšnost dětí z mateřských školek soukromých

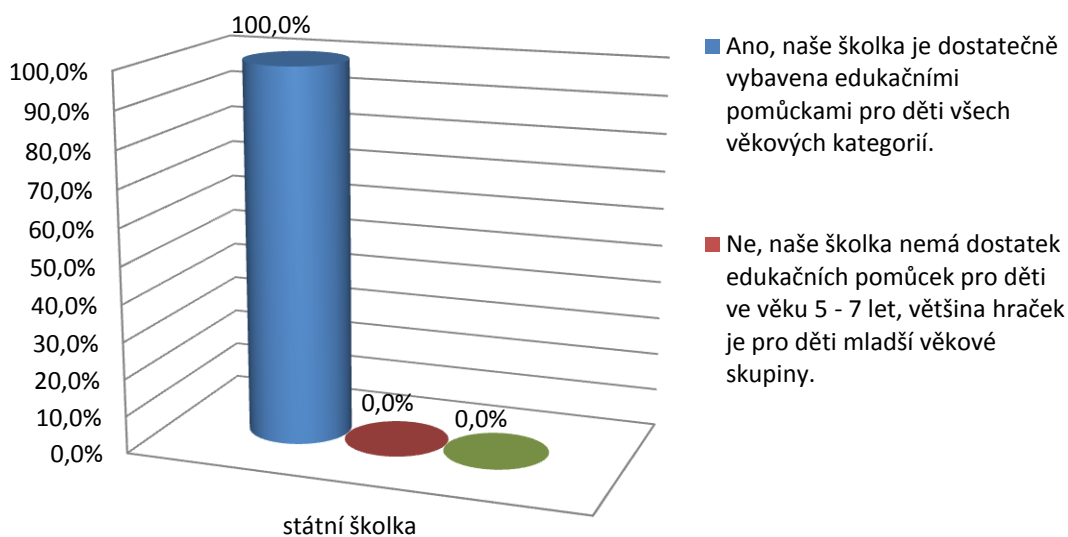
Graf č. 24 – Úspěšnost dětí z mateřských školek státních

Graf č. 25 – Struktura učitelek MŠ soukromých s ohledem na dostatek edukačních pomůcek pro děti

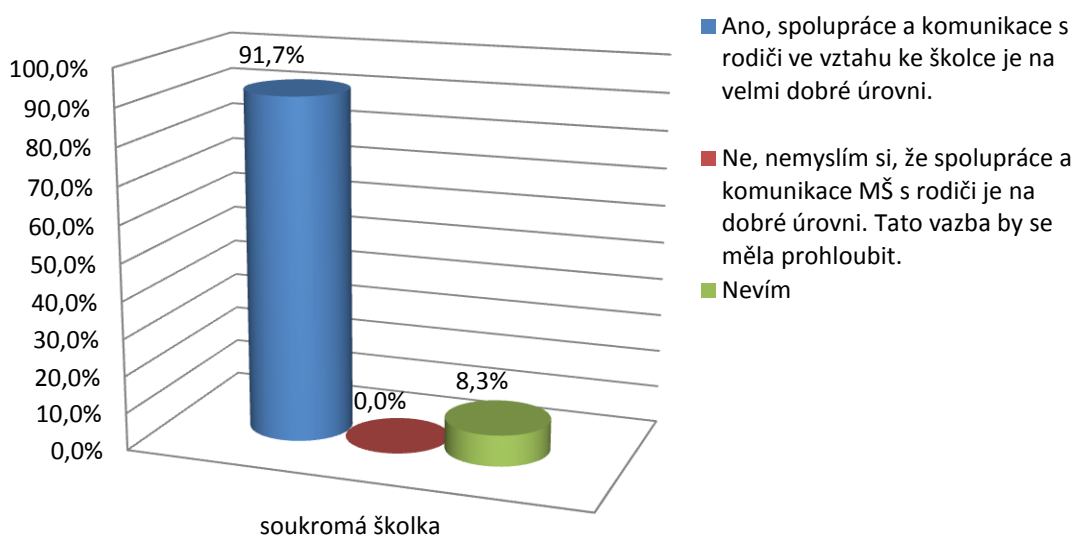

Graf č. 26 – Struktura učitelek MŠ státních s ohledem na dostatek edukačních pomůcek pro děti

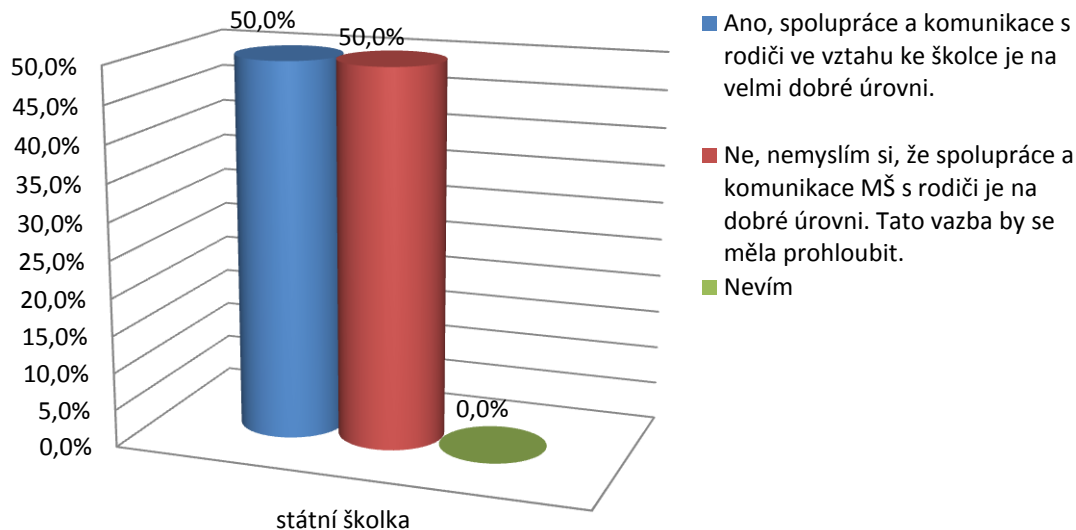

Z výše uvedeného grafu č. 25 je patrné, že všechny učitelky (100 %) mateřských školek soukromých jsou spokojeny s dostatkem edukačních pomůcek pro děti všech věkových kategorií v jejich mateřské školce. Z grafu č. 26 je patrné, že všechny učitelky (100 %) mateřských školek státních jsou spokojeny s dostatkem edukačních pomůcek pro děti všech věkových kategorií v jejich mateřské školce.

Graf č. 27 – Struktura učitelek MŠ soukromých s ohledem na spolupráci a komunikaci ze strany rodičů a pedagogických pracovníků

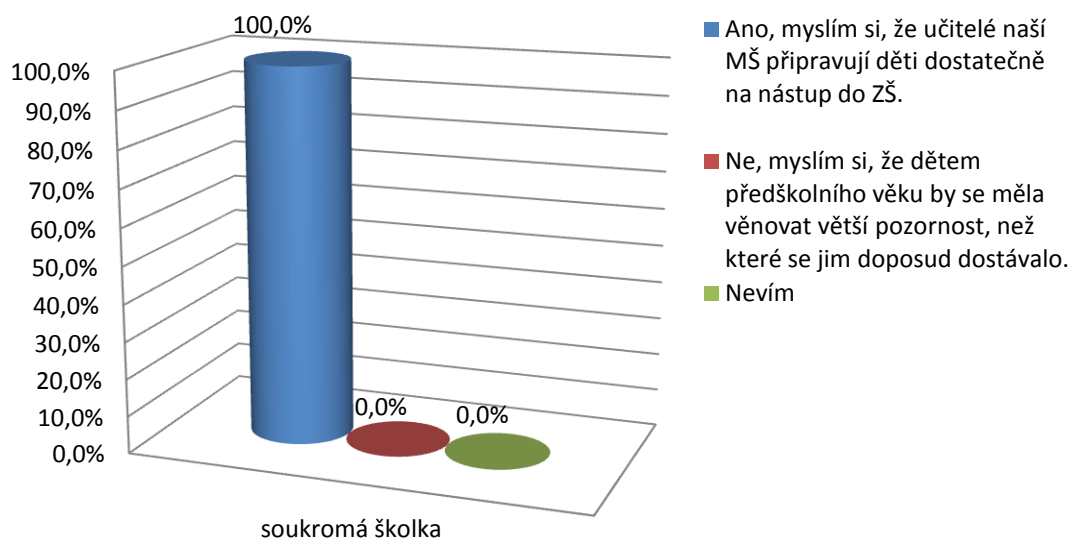

Graf č. 28 – Struktura učitelek MŠ státních s ohledem na spolupráci a komunikaci ze strany rodičů a pedagogických pracovníků

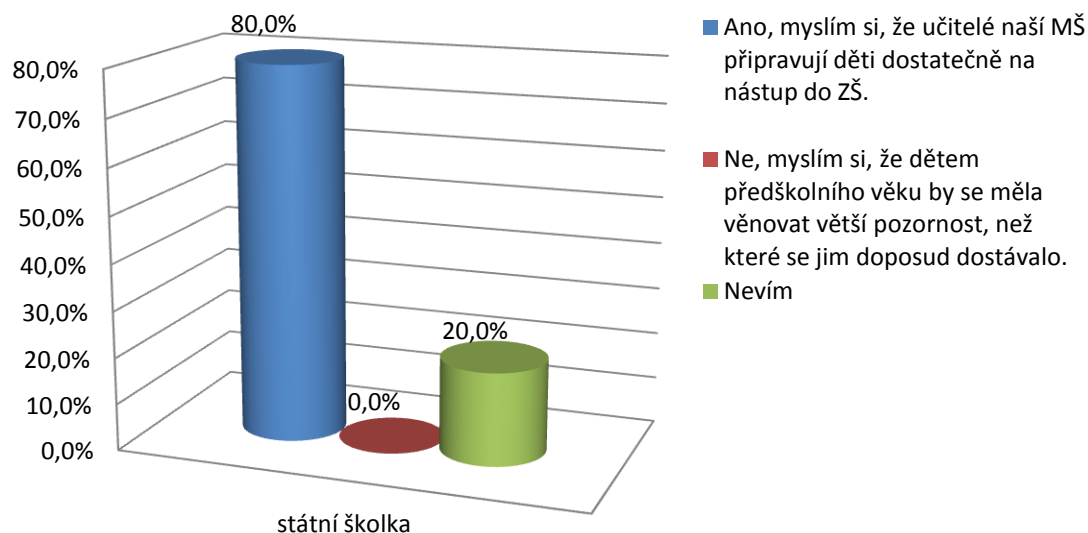

Z výše uvedeného grafu č. 27 je patrné, že 91,7 % učitelek MŠ soukromých hodnotí spolupráci a komunikaci s rodiči ve vztahu ke školce na dobré úrovni. Pouhých 8,3 % učitelek MŠ soukromých ohledně tohoto nevědělo. Z grafu č. 28 je patrné, že 50 % učitelé MŠ státních hodnotí spolupráci a komunikaci s rodiči ve vztahu ke školce na dobré úrovni. Obdobné zastoupení, tedy 50 %, učitelek MŠ státních hodnotí spolupráci a komunikaci s rodiči ve vztahu ke školce opačně.

Graf č. 29 – Struktura rodičů dětí navštěvujících MŠ soukromou s ohledem na názor, zda jsou vzdělávací programy příslušné MŠ dostačující pro nástup dětí do ZŠ

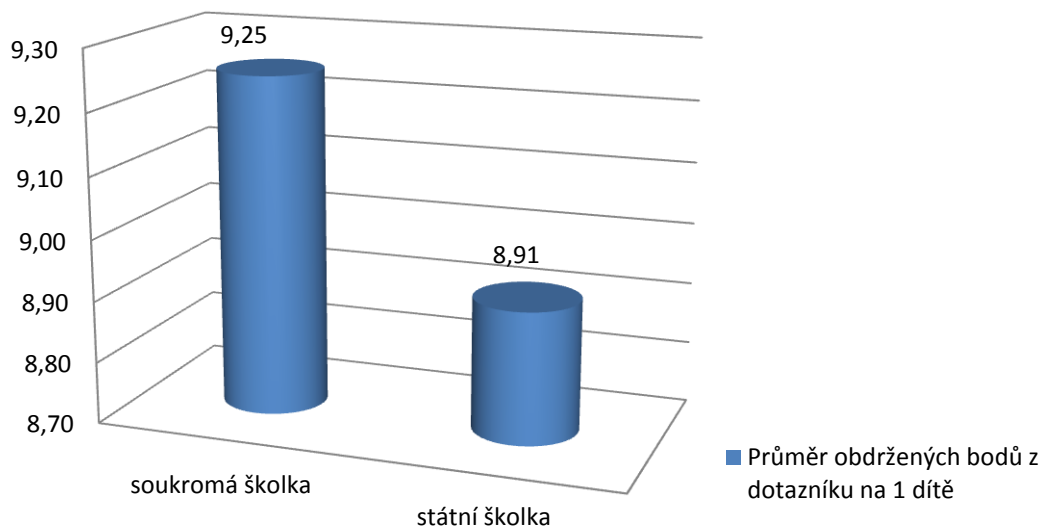

Graf č. 30 – Struktura rodičů dětí navštěvujících MŠ státní s ohledem na názor, zda jsou vzdělávací programy příslušné MŠ dostačující pro nástup dětí do ZŠ

Z výše uvedeného grafu č. 29 je patrné, že 100 % rodičů dětí navštěvujících MŠ soukromou je toho názoru, že vzdělávací programy příslušné MŠ jsou dostačující pro nástup dětí do ZŠ. Oproti tomu, z grafu č. 30 je patrné, že u rodičů dětí navštěvujících MŠ státní je pouze 80 % rodičů názoru, že vzdělávací programy příslušné MŠ jsou dostačující pro nástup dětí do ZŠ. Zbylých 20 % rodičů dětí z MŠ státních v této otázce nevědělo.

Graf č. 31 – Výsledky dotazníků pro děti z hlediska jejich úspěšnosti

Jak vyplývá z uvedeného grafu č. 31, průměrný počet obdržených bodů z dotazníku pro děti u dětí z MŠ soukromých činil 9,25 a u dětí z MŠ státních činil 8,91. Čímž se jednoznačně prokazuje, že děti z MŠ soukromých dosáhly vyššího průměrného počtu dosažených bodů. Maximální počet bodů, kterého mohly děti ve zkoumaném dotazníku dosáhnout, činil 10 bodů.

Při porovnávání této hodnoty byl využit aritmetický průmět, jakožto jedné ze statistických veličin.

6.5 Závěry výzkumu

Cílem kvantitativního výzkumu bylo zjistit úroveň kvality vzdělávání dětí předškolního věku v mateřských školách běžného typu s mateřskými školami alternativního nebo jiného předškolního vzdělávání ve městě Brně.

K výzkumu bylo náhodně vybráno šest mateřských škol, z toho byly tři MŠ zřízeny státem a tři jinou právnickou nebo fyzickou osobou. Pro širší představu se autorka této práce rozhodla, že oba typy mateřských škol v konečné podobě ještě porovná mezi sebou. Cílová skupina respondentů, prostřednictvím kterých se měla zjistit kvalita úrovně vzdělávání v našich mateřských školách, byla určena dětem ve věku 5 – 7 let, čili věkové skupině,

kdy se tyto děti těší na příští školní rok, až nastoupí do 1. třídy ZŠ. V tomto věku se už předpokládá, že by každé dítě mělo mít dostatečné zkušenosti a schopnosti, aby bylo způsobilé uznání školní zralosti.

Prostřednictvím dotazníku v podobě pracovního listu skládajícího se ze sedmi úkolů, kde každý z nich měl vyjadřovat různé schopnosti splnění zadání, jak již bylo v úvodu praktické části uvedeno (matematická představivost, grafomotorika, fonologické uvědomování, zraková diferenciací, prostorová orientace, lateralita), byly zjištěny následující data. Provedeného výzkumu se účastnilo 62,4 % předškoláků ve zkoumaných mateřských školkách, vyjádřeno počtem celkem 63 dětí ze 101 předškoláků navštěvujících předemětné mateřské školky.

Děti mohly v dotazníku dosáhnout celkového počtu deseti bodů. Děti z MŠ soukromé dosáhly z hlediska aritmetického průměru 9,25 bodů na jedno dítě a dosáhli tudíž 92,5 % úspěšnosti. Děti z MŠ státní dosáhly z hlediska aritmetického průměru 8,91 bodů na jedno dítě a dosáhli tudíž 89,1 % úspěšnosti.

Ze získaných dat bylo zjištěno, že děti ze soukromých mateřských škol byly v dotazníkovém šetření malinko úspěšnější než děti z mateřských škol státních. Avšak v komplexním náhledu na úroveň kvality předškolního vzdělávání u nás, lze ze získaných dat s určitostí tvrdit, že práce, kterou odvádějí pedagogičtí pracovníci předškolního vzdělávání, ať už v soukromé sféře či státní, dosahuje vysoké kvality.

Další zjištěné skutečnosti získané ze dvou zbývajících dotazníkových šetření byly pořízeny pro ucelenější představu o fungování jednotlivých typů mateřských škol, názorech a vztazích mezi učiteli a rodiči. Dotazníky rodičů i učitelů byly z větší části sestaveny tak, aby mezi sebou měly získané odpovědi zpětnou vazbu.

Provedeného výzkumu se účastnilo 100 % oslovených učitelek v počtu 24 učitelek a 100 % oslovených rodičů v počtu 30 rodičů.

K otázce zjišťující spokojenost s dostatkem edukačních pomůcek pro děti předškolního věku vyjádřilo svoji spokojenost 24 učitelek (100 %) a 22 rodičů (73 %), ostatní rodiče jsou názoru lepšího vybavení a investic týkajících se edukačních pomůcek pro předškoláky. Bližším porovnáním rodičů dojdeme k závěru, že všichni rodiče dětí navštěvujících MŠ soukromou jsou s dostatkem edukačních pomůcek pro děti

předškolního věku spokojeni, u rodičů dětí navštěvujících MŠ státní je spokojeno pouze 46,7 % rodičů, stejný počet rodičů je nespokojen a 6,7 % rodičů k otázce nevědělo. Soukromé mateřské školky jsou tedy plně vybaveny dostatkem edukačních pomůcek, kdežto u státních mateřských školek by mohlo, především dle názoru rodičů, dojít k určitému zlepšení.

Pohled učitelů a rodičů se téměř shodl v otázce týkající se vzdělávacích programů, respektive dostatečné přípravy dětí předškolního věku pro nástup do ZŠ. Všechny učitelky jsou názoru, že jsou děti předškolního věku k nástupu do dalšího stupně vzdělávání připraveny dostatečně. U rodičů s tímto názorem souhlasí 27 rodičů (90 %) a ostatní rodiče o tomto jednoznačnou představu nemá. Porovnáním rodičů dle jednotlivých typů mateřských škol dojdeme ke zjištění, že zatímco v soukromé škole s tímto souhlasí všichni rodiče, ve škole státní souhlas projevilo pouze 80 % rodičů a ostatní rodiče neví, zda jsou děti dostatečně připravovány na nástup do ZŠ.

Se spoluprací a komunikací ve vztahu školka a rodiče jsou spokojeni všichni rodiče a pouze 17 učitelek (71 %). Ostatní učitelky buď se spoluprací a komunikací spokojeno není (25 %) nebo neví (4 %). Ze soukromých MŠ spokojenou skupinu učitelek tvořilo 91,7 % učitelek a zbytek učitelek bylo bez názoru. Ve státních MŠ byla přesně polovina učitelek s výše uvedeným spokojená a druhá polovina učitelek je názoru, že na spolupráci s rodiči je potřeba ještě zapracovat.

S počtem dětí ve třídě na počet pedagogů je spokojeno celkem 21 rodičů (70 %) a pouze 13 učitelek (54 %). Názor ostatních učitelek (46 %), převážně z MŠ státních, že by na množství dětí mělo být více pedagogických pracovníků, sdílí téměř třetina rodičů, všechny opět z MŠ státní. Uvedené zjištění jednoznačně prokazuje nedostatek pedagogických pracovníků ve státním sektoru, což může mít samozřejmě určitý dopad na kvalitu provedené výuky a přípravy dětí do dalších vzdělávacích zařízení.

Zjišťovaným faktem, který však nemá zpětnou vazbu na odpovědi rodičů, byla otázka určená pro učitelky, a to týkající se financování celého chodu jednotlivých mateřských školek. Téměř třetina učitelek je názoru, že jejich škola je po finanční stránce dobře zabezpečena, polovina učitelek je však názoru, že tomu tak není. Ostatní učitelky k dotazovanému nevěděly. S financováním je spokojeno v soukromé MŠ celkem 41,7 % učitelek, kdežto v MŠ státní pouze 25 % učitelek. Nespokojenost s uvedeným

vyjádřilo v dotazníku 33,3 % učitelek z MŠ soukromých a celkem 66,7 % učitelek z MŠ státních. Toto zjištění dokazuje určitý nedostatek finančních prostředků ve většině předškolních vzdělávacích zařízení řízených státem oproti zařízením alternativního nebo jiného předškolního vzdělávání.

Samostatná otázka zaměřená na rodiče byla rozdělena na dvě skupiny, a to vůči rodičům dětí navštěvujících státní MŠ a vůči rodičům dětí navštěvujících MŠ soukromou. Otázka se týkala přímo toho, z jakého důvodu dotazovaní rodiče zvolili právě ten typ mateřské školky, kterou navštěvují jejich děti, a to buď školku státní či soukromou.

Bylo zjištěno, že u státních MŠ si 47 % rodičů vybralo tento typ předškolního vzdělávání především proto, že si nemohli soukromé vzdělávání z finančních důvodů dovolit. Oproti tomu 53 % rodičů jako důvod uvedlo, že MŠ státní byla blíže domovu a vzdělávací program jim vyhovoval.

U MŠ soukromých si tento typ předškolního vzdělávání vybralo 40 % dotazovaných rodičů z kapacitních důvodů, kdy jim poměr počtu dětí ve třídě na počet pedagogů nevyhovuje. Ostatních 60 % rodičů je toho názoru, že v soukromém zařízení je dětem věnována větší pozornost a více se toho naučí.

Pro zjištění dílčích skutečností byly v úvodu praktické části stanoveny níže uvedené hypotézy, které budou na základě výsledků provedeného výzkumu potvrzeny či vyvráceny.

Hypotéza 1 – Paní učitelky ze soukromých mateřských školek jsou více spokojené s dostatkem edukačních pomůcek v mateřské školce než paní učitelky ze státních mateřských školek.

Jak vyplývá z grafu č. 25, 100 % učitelek z mateřských školek soukromých je spokojeno s dostatkem edukačních pomůcek v jejich mateřské školce. Z grafu č. 26 vyplývá, že 100 % učitelek z mateřských školek státních je spokojeno s dostatkem edukačních pomůcek v jejich mateřské školce.

Při porovnání těchto obou grafů (grafu č. 25 a č. 26) dojdeme k závěru, že učitelky obou typů mateřských školek jsou s dostatkem edukačních pomůcek spokojeny stejně.

Hypotéza 1 je vyvrácena.

Hypotéza 2 – Paní učitelky z nestátních mateřských školek jsou více spokojené s komunikací a spoluprací ze strany rodičů než paní učitelky z mateřských školek běžného typu.

Jak vyplývá z grafu č. 27, 91,7 % učitelek z mateřských školek soukromých je spokojeno s komunikací a spoluprací s rodiči ve vztahu ke školce. Ostatní učitelky z mateřských školek soukromých (8,3 %) odpovědělo, že neví. Z grafu č. 28 vyplývá, že 50 % učitelek z mateřských školek státních je spokojeno s komunikací a spoluprací s rodiči ve vztahu ke školce, 50 % učitelek z mateřských školek státních s komunikací a spoluprací s rodiči ve vztahu ke školce spokojeno není.

Při porovnání obou grafů (grafu č. 27 a č. 28) dojdeme k závěru, že učitelky z mateřských školek soukromých jsou více spokojené s komunikací a spoluprací ze strany rodičů než učitelky z mateřských školek státních.

Hypotéza 2 je potvrzena.

Hypotéza 3 – Rodiče dětí navštěvujících soukromou mateřskou školu jsou více názoru, že vzdělávací programy příslušné mateřské školky jsou dostačující pro nástup jejich dětí do základní školy, než rodiče dětí navštěvujících státní mateřskou školku.

Jak vyplývá z grafu č. 29, 100 % rodičů dětí navštěvujících mateřskou školku soukromou je názoru, že vzdělávací programy příslušné mateřské školky jsou dostačující pro nástup jejich dětí do základní školy. Z grafu č. 30 vyplývá, že 80 % rodičů dětí navštěvujících mateřskou školku státní je názoru, že vzdělávací programy příslušné mateřské školky jsou dostačující pro nástup jejich dětí do základní školy. Ostatní rodiče dětí navštěvujících mateřskou školku státní (20%) odpovědělo, že neví.

Při porovnání obou grafů (grafu č. 29 a č. 30) dojdeme k závěru, že rodiče dětí navštěvujících mateřskou školku soukromou jsou ve větší míře názoru, že vzdělávací programy příslušné mateřské školky jsou dostačující pro nástup jejich dětí do základní školy, než rodiče dětí navštěvujících mateřskou školku státní.

Hypotéza 3 je potvrzena.

Hypotéza 4 – Děti navštěvující soukromou mateřskou školku jsou z hlediska předškolní připravenosti úspěšnější než děti navštěvující státní mateřskou školku.

Jak vyplývá z grafu č. 31, průměrný počet obdržených bodů z dotazníku pro děti u dětí z mateřských školek soukromých činil 9,25 a u dětí z mateřských školek státních činil 8,91. Tím se jednoznačně prokazuje, že děti z mateřských školek soukromých dosáhly vyššího průměrného počtu dosažených bodů než děti z mateřských školek státních.

Porovnáním obou zjištěných hodnot dojdeme k závěru, že děti navštěvující soukromou mateřskou školku jsou z hlediska předškolní připravenosti úspěšnější než děti navštěvující státní mateřskou školku.

Hypotéza 4 je potvrzena.

ZÁVĚR

Vypracovaná bakalářská práce se věnuje problematice předškolního vzdělávání v různých typech mateřských škol. K této tématice nepatří jen nabídka vzdělávacích programů, ale i ostatní skutečnosti, které se denně podílí na bezproblémovém řízení mateřských škol, ve kterých se předškolní vzdělávání realizuje. Mezi takové skutečnosti nepatří jen dostatečně vybavená školka s krásnou zahradou, ale především je to o fungování vztahů mezi učiteli, dětmi a rodiči. Prioritní vztah je mezi rodičem a dítětem, pokud je jejich vztah dostatečně propojen tak další vykročený krok směřuje k vybudování si alespoň dobrého a zdravého vztahu i s paní učitelkou, protože dítě tráví denně velkou část dne právě v její společnosti. Proto autorka bakalářské práce věnovala nemalou pozornost i k tématům ze strany pedagogických pracovníků i rodičů.

Bakalářská část je rozdělena na teoretickou a praktickou část. Teoretická část je rozdělena do pěti kapitol a je věnována obecným charakteristikám a tématům z oblasti mateřských škol. Praktická část obsahuje výzkum, v rámci kterého byla zjištěna, prostřednictvím testu školní připravenosti, vysoká úroveň kvality předškolního vzdělávání jak u dětí z mateřských škol soukromých (92,5% úspěšnosti) tak i u dětí z mateřských škol státních (89,1% úspěšnosti). V rámci provedeného výzkumu byly stanoveny čtyři hypotézy, z nichž se tři potvrdily, a jedna vyvrátila.

Dále, jak z výzkumu vyplynulo, byly zjištěny názory učitelů a rodičů na některé klíčové otázky ohledně jednotlivých druhů mateřských škol. Tyto názory na sebe měly ve čtyřech případech zpětnou vazbu, a to porovnáním odpovědí samotných učitelů či rodičů. Z celkového počtu bylo prokázáno, že učitelé i rodiče jsou velmi spokojeni s přípravou dětí na vstup do základní školy, a že komunikace mezi učiteli a rodiči je také na vysoké úrovni. Dále byli učitelé i rodiče v naprosté většině toho názoru, že školky jsou dostatečně vybaveny edukačními pomůckami pro děti ve všech MŠ. V neposlední řadě stojí za zmínku fakt, že většina učitelů z MŠ soukromé a všichni rodiče dětí navštěvujících MŠ soukromou jsou spokojeni s poměrem počtu dětí ve třídě na počet pedagogických pracovníků. Na druhou stranu názory učitelů z MŠ státní a rodičů dětí navštěvujících MŠ státní tak jednoznačného názoru nejsou.

Prostředí mateřských škol je velice citlivé téma, jelikož se týká našich nejmenších a nejbližších, a těmi jsou právě děti. Méně a více pozitivní věci, které vyplynuly z bakalářské práce na téma „Vzdělávací programy mateřské školy státní vs. mateřské školy soukromé“ jsou jistě vhodné k zamyšlení, jak ze strany učitelů tak i rodičů.

Co může být pro rodiče a učitele lepší odpovědí, než zdravé a usmívající se dítě.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

LEGISLATIVNÍ DOKUMENTY

Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů.

LITERATURA

BEČVÁŘOVÁ, ZUZANA. Současná mateřská škola a její řízení. 1. vyd. Praha: Portál, 2003, 152 s. ISBN 80-7178-537-7

BEDNÁŘOVÁ, JIŘINA a VLASTA ŠMARDOVÁ. Diagnostika dítěte předškolního věku: Co by dítě mělo umět ve věku od 3 do 6 let. Vyd. 1. Brno: Computer Press, 2007, iv, 212 s. ISBN 978-80-251-1829-0.

BEDNÁŘOVÁ, JIŘINA a VLASTA ŠMARDOVÁ. Diagnostika školní připravenosti. Brno: Pedagogicko-psychologická poradna, 2014, 60 s.

BEDNÁŘOVÁ, JIŘINA a VLASTA ŠMARDOVÁ. Edukativně stimulační skupiny pro předškolní děti. Brno: Pedagogicko-psychologická poradna, 1999, 92 s.

HAVLÍNOVÁ, M. a kol. Zdravá mateřská škola. 1.vyd. Praha: Portál, 1995, 141 s. ISBN 80-7178-048-0.

HORKÁ, H. a SYSLOVÁ, Z. Studie k předškolní pedagogice. 1 vyd. Brno: Tisk Helbich, a.s. 2011, 163 s. ISBN 978-80-210-5467-7

JŮVA, VLADIMÍR. Stručné dějiny pedagogiky. 2. rozš. vyd. Brno: Paido, 1994, 79 s. ISBN 80-901737-7-2.

KOŽÁTKOVÁ, S. Dítě a mateřská škola. 1.vyd. Praha: Grada, 2008, 190 s. ISBN 987-80-247-1568-1

KROPÁČKOVÁ, JANA a JANA UHLÍŘOVÁ. Dítě předškolního věku dříve a dnes: Dítě předškolního věku dnes a dříve. V Praze: UK PedF, 2008, 134 s. ISBN 978-80-7290-377-1.

LAŽOVÁ, LADISLAVA. Mateřská škola komunikuje s rodiči: Výměna informací, řešení problémů. Vyd. 1. Praha: Portál, 2013, 130 s. ISBN 978-80-262-0378-0.

MATĚJČEK, ZDENĚK. Prvních 6 let ve vývoji a výchově dítěte: normy vývoje a vývojové milníky z pohledu psychologa: základní duševní potřeby dítěte: dítě a lidský svět. Vyd. 1. Praha: Grada, 2005, 182 s. ISBN 80-247-0870-1.

MONTESSORI, MARIA. Od dětství k dospělosti. Vyd. 1. Praha: Triton, 2011, 117 s. ISBN 978-7387-478-0.

OPRAVILOVÁ, EVA a VLADIMÍRA GEBHARTOVÁ. Rok v mateřské škole: učebnice pro pedagogické obory středních, vyšších a vysokých škol. Vyd. 1. Praha: Portál, 2003, 496 s. ISBN 80-7178-847-3.

PRŮCHA, J. Alternativní školy a inovace ve vzdělání. 2. Aktualit. vyd. Praha: Portál, 2004. 144 s. ISBN 80-7178-977-1

PRŮCHA, J. Alternativní školy a inovace ve vzdělání. 3., aktualiz. Vyd. Praha: Portál, 2012, 191 s. ISBN 978-80-7178-999-4.

SMOLÍKOVÁ, KATEŘINA. Manuál k přípravě školního (třídního) vzdělávacího programu mateřské školy. V Praze: Výzkumný ústav pedagogický, 2005, 28 s. ISBN 80-239-5939-5.

SVOBODOVÁ, EVA. Vzdělávání v mateřské škole: školní a třídní vzdělávací program. Vyd. 1. Praha: Portál, 2010, 166 s. ISBN 978-80-7367-774-9.

ŠMAHELOVÁ, BOHUMÍRA. Nástin vývoje pedagogického myšlení. Brno: MSD, 2008, 97 s. ISBN 978-80-7392-040-1.

VAŠTÁTKOVÁ, JANA. Úvod do autoevaluace školy. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2006, 188 s. ISBN 80-244-1422-8.

VOŠAHLÍKOVÁ, TEREZA. Ekoškolky a lesní mateřské školy: praktický manuál pro aktivní rodiče, pedagogy a zřizovatele mateřských škol. Vyd. 1. Praha: Ministerstvo životního prostředí, 2010, 73 s. ISBN 978-80-7212-537-1.

OSTATNÍ ZDROJE

URL <[http:// www.rvp.cz](http://www.rvp.cz)>

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

ČR	Česká republika
ESS	edukativně stimulační skupiny
MŠ	mateřská škola
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
PPP	pedagogicko-psychologická poradna
RVP PV	rámcový vzdělávací program
ŠVP	školní vzdělávací program
TVP	třídní vzdělávací program
ZŠ	základní škola

SEZNAM TABULEK

Tabulka č. 1 - Struktura učitelek dle typu školky

Tabulka č. 2 - Struktura rodičů dle typu školky, kterou navštěvují jejich děti

Tabulka č. 3 - Počet dětí účastnících se provedeného výzkumu

Tabulka č. 4 - Struktura dětí dle typu školky

Tabulka č. 5 - Úspěšnost dětí v dotazníku

SEZNAM GRAFŮ

Graf č. 1 – Odpovědi všech učitelek na otázku č. 1

Graf č. 2 – Odpovědi učitelek dle jednotlivých typů mateřských školek na otázku č. 1

Graf č. 3 – Odpovědi všech učitelek na otázku č. 2

Graf č. 4 – Odpovědi učitelek dle jednotlivých typů mateřských školek na otázku č. 2

Graf č. 5 – Odpovědi všech učitelek na otázku č. 3

Graf č. 6 – Odpovědi učitelek dle jednotlivých typů mateřských školek na otázku č. 3

Graf č. 7 – Odpovědi všech učitelek na otázku č. 4

Graf č. 8 – Odpovědi učitelek dle jednotlivých typů mateřských školek na otázku č. 4

Graf č. 9 – Odpovědi všech učitelek na otázku č. 5

Graf č. 10 – Odpovědi učitelek dle jednotlivých typů mateřských školek na otázku č. 5

Graf č. 11 – Odpovědi všech rodičů na otázku č. 1

Graf č. 12 – Odpovědi rodičů dle jednotlivých typů mateřských školek na otázku č. 1

Graf č. 13 – Odpovědi všech rodičů na otázku č. 2

Graf č. 14 – Odpovědi rodičů dle jednotlivých typů mateřských školek na otázku č. 2

Graf č. 15 – Odpovědi všech rodičů na otázku č. 3

Graf č. 16 – Odpovědi rodičů dle jednotlivých typů mateřských školek na otázku č. 3

Graf č. 17 – Odpovědi rodičů dětí z mateřských školek státních na otázku č. 4 A)

Graf č. 18 – Odpovědi rodičů dětí z mateřských školek státních na otázku č. 4 A)

Graf č. 19 – Odpovědi rodičů dětí z mateřských školek soukromých na otázku č. 4 B)

Graf č. 20 – Odpovědi rodičů dětí z mateřských školek soukromých na otázku č. 4 B)

Graf č. 21 – Odpovědi všech rodičů na otázku č. 5

Graf č. 22 – Odpovědi rodičů dle jednotlivých typů mateřských školek na otázku č. 5

Graf č. 23 – Úspěšnost dětí z mateřských školek soukromých

Graf č. 24 – Úspěšnost dětí z mateřských školek státních

Graf č. 25 – Struktura učitelek MŠ soukromých s ohledem na dostatek edukačních pomůcek pro děti

Graf č. 26 – Struktura učitelek MŠ státních s ohledem na dostatek edukačních pomůcek pro děti

Graf č. 27 – Struktura učitelek MŠ soukromých s ohledem na spolupráci a komunikaci ze strany rodičů a pedagogických pracovníků

Graf č. 28 – Struktura učitelek MŠ státních s ohledem na spolupráci a komunikaci ze strany rodičů a pedagogických pracovníků

Graf č. 29 – Struktura rodičů dětí navštěvujících MŠ soukromou s ohledem na názor, zda jsou vzdělávací programy příslušné MŠ dostačující pro nástup dětí do ZŠ

Graf č. 30 – Struktura rodičů dětí navštěvujících MŠ státní s ohledem na názor, zda jsou vzdělávací programy příslušné MŠ dostačující pro nástup dětí do ZŠ

Graf č. 31 – Výsledky dotazníků pro děti z hlediska jejich úspěšnost

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha PI – Dotazník pro rodiče

Příloha PII – Dotazník pro učitelky

Příloha PIII – Dotazník pro děti – pracovní list

PŘÍLOHA P I: DOTAZNÍK PRO RODIČE

1. Jste spokojen/á s komunikací a spoluprací ve vztahu školka rodiče?

- a) **Ano, komunikace a spolupráce s pedagogickými pracovníky je na vysoké úrovni, jsem spokojen/á.**
- b) **Ne, myslím, že v této oblasti je co vylepšovat, komunikace není dostatečná.**
- c) **Nevím.**

2. Myslíte si, že vzdělávací programy ve Vaší MŠ jsou dostačující pro nástup dětí do ZŠ?

- a) **Ano, myslím si, že učitelé naší MŠ připravují děti dostatečně na nástup do ZŠ.**
- b) **Ne, myslím si, že dětem předškolního věku by se měla věnovat větší pozornost než, které se jim doposud dostávalo.**
- c) **Nevím.**

3. Jste spokojen/á s počtem dětí ve třídě a počtem pedagogů, kteří se mají dětem dostatečně věnovat, aby měly správné návyky a přispívaly tak ke správnému rozvoji dítěte?

- a) **Ano, myslím si, že počet pedagogů na množství dětí ve třídě je odpovídající.**
- b) **Ne, myslím si, že je počet pedagogů na počet dětí ve třídě neadekvátní.**
- c) **Nevím.**

4. A)Z jakých důvodů jste volila MŠ státní a ne soukromou?

- a) **Z finančních důvodů jsme si nemohli soukromé vzdělávání dovolit, tudíž jsme volili MŠ běžného typu.**
- b) **MŠ státní byla blíže k našemu bydlišti a vzdělávací program nám vyhovoval.**
- c) **Jiné (popsat prosím).**

B) Z jakého důvodu jste zvolil/a soukromé vzdělávání Vašeho dítěte?

- a) z kapacitních důvodů, poměr 20 a více dětí na 2 pedagogy mi nevyhovuje.**
- b) myslím si, že je dětem individuálně věnována větší pozornost, a více se toho naučí.**
- c) jiné (prosím o popis).**

5. Myslíte si, že školka disponuje dostatkem edukačních pomůcek pro správný rozvoj dítěte ve všech věkových kategoriích?

- a) Ano, myslím si, že je školka dobře vybavena vzdělávacími pomůckami a programy pro děti všech věkových skupin.**
- b) Ne, myslím si, že by se školky měla lépe vybavit např. PC nebo jiné edukační hry.**
- c) Nevím.**

PŘÍLOHA P II: DOTAZNÍK PRO UČITELKY

- 1. Myslíte si, že Vaše školka disponuje dostatkem edukačních pomůcek, které přispívají ke zdravému mentálnímu vývoji dětí ve věku 5 – 7 let?**
 - a) Ano, naše školka je dostatečně vybavena edukačními pomůckami pro děti všech věkových kategorií.**
 - b) Ne, naše školka nemá dostatek edukačních pomůcek pro děti ve věku 5 – 7 let.**
 - c) Nevím.**

- 2. Myslíte si, že Vaše MŠ dostatečně připravuje děti předškolního věku na docházku do ZŠ a že edukativně stimulační skupiny jsou dostatečně efektivní?**
 - a) Ano, myslím, že děti přichází do ZŠ dostatečně připravené. ESP je výborná volba, která napomáhá k efektivnímu zlepšení předškoláčka v oblastech všestranného vývoje, kterého je potřeba dosáhnout před nástupem do ZŠ.**
 - b) Ne, nemyslím si, že jsou děti dostatečně připraveny na nástup do ZŠ. Myslím si, že ESP je věnováno méně pozornosti, než by si děti zasloužily.**
 - c) Nevím.**

- 3. Myslíte si, že je Vaše MŠ dostatečně finančně podporována, ať už je to ze státního nebo kteréhokoliv zdroje?**
 - a) Ano, školka je po finanční stránce dobře zabezpečována.**
 - b) Ne, nemyslím si, že má školka dostatek financí na pokrytí veškerého chodu v MŠ.**
 - c) Nevím.**

4. Jste spokojená se spoluprací a komunikací ve vztahu školka a rodiče?

- a) **Ano, spolupráce a komunikace s rodiči ve vztahu ke školce je na velmi dobré úrovni.**
- b) **Ne, nemyslím si, že spolupráce a komunikace MŠ s rodiči je na dobré úrovni. Tato vazba by se měla prohloubit.**
- c) **Nevím.**

5. Jste spokojená s pracovními podmínkami v současném školství ohledně kapacitního poměru množství dětí ve třídě na počet pedagogických pracovníků?

- a) **Ano, jsem spokojená, myslím si, že počet dětí ve třídě odpovídá počtu učitelek.**
- b) **Ne, myslím si, že na množství dětí ve třídě by mělo být více pedagogických pracovníků.**
- c) **Nevím.**

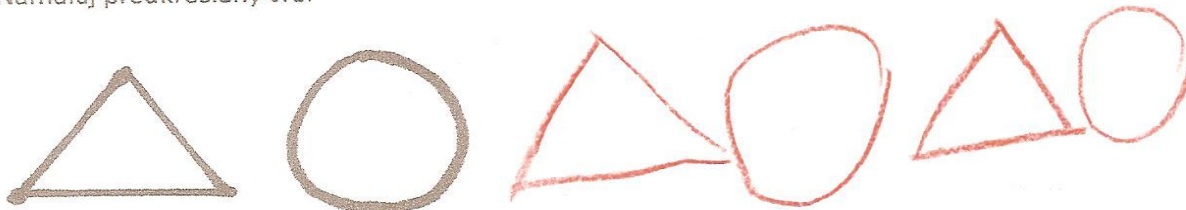
PŘÍLOHA P III: DOTAZNÍK PRO DĚTI – PRACOVNÍ LIST

MŠ POHA'DKA
Dítě 6 roků

třída Zajíčci

paní učitelky Štáštová,
Jančová

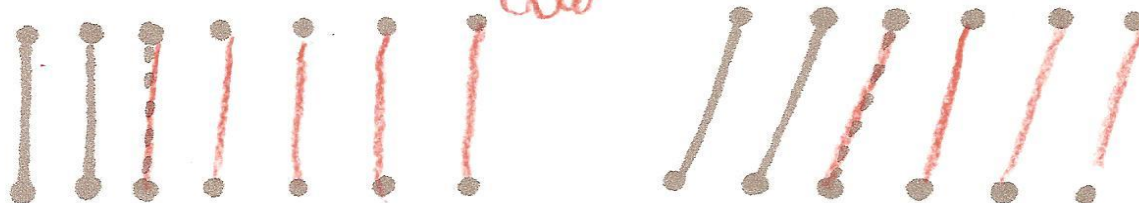
1. Namaluj předkreslený tvar

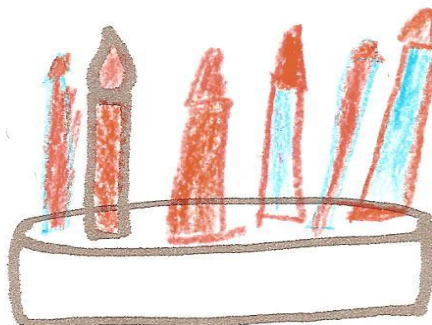
2. Namaluj maminku nebo tatínka

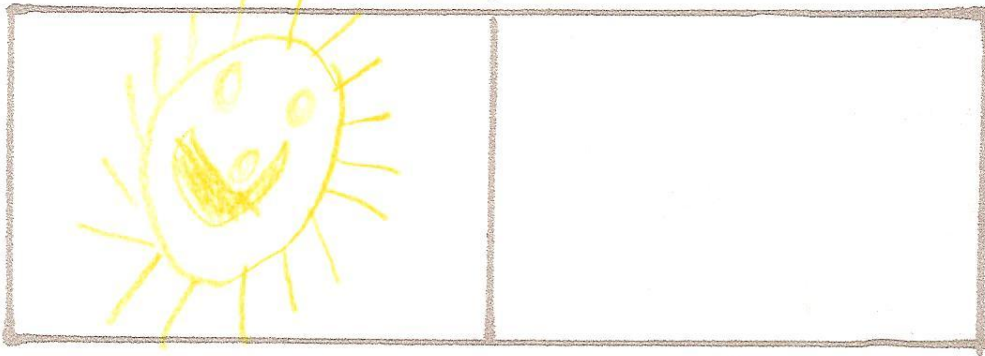
3. Vedení čáry, spoj dva body

4. Podle toho kolik máš roků dopočítej a dokresli počet svíček na dortu.

5. Vem žlutou barvu a do levého okénka namaluj sluníčko

6. Na jaké písmeno (hlásku) začíná slovo sova? Vymysli a řekni slovo na písmenko K.

S ✓

kuř ✓

7. Obkreslí tvar, nejprve levou rukou a potom pravou rukou.

Pravá ruka

Sluníčko

Levá ruka

Sluníčko